

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Telephone: 431-6344

50-ti metai

Rugpjūtis – August 20, 1965

Nr. 90

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PERGALĖS ATSIKANT

DABARTINĖS WASHINGTONO ADMINISTRACIJOS POLITIKA, KURI VENGINA KARINĖS PERGALĖS VIETNAME, LIODNAI NUTEIKIA JOS STEBĖTOJUS. — KO GALIMA TIKĖTIS IŠ BŪSIMŲ DERYBŲ, JEI PRIEŠUI STENGIAMA-SI ĮRODYTI, KAD JIS NENUGALIMAS?

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Chicago Tribune bendradarbis Chesley Manley po kelių savaičių viešėjimo pietiniame Vietname konstatavo:

"Johnson Anti-Victory Policy Rules Out Hope of Solution to Vietnamese Conflict".

Tuo, žinoma, nebuvo padarytas naujas atradimas. JAV-bių 'ribota' kova su šiauriniu Vietnamu, pakartotinas prezidento Johnsono pabrėžimas, kad JAV nesiekiančios nuversti bet kokį režimą, seniai kėlė abejonių tokių politikos galimais rezultatais.

Paskutinėje JAV karo vadų konferencijoje Honolulu, gen. Earle G. Wheeler, jungtinių ge-

neralinių štabų viršininkų pirminkas, taip formulavo JAV karinių priemonių prieš šiaurinį Vietnamą tikslus:

1. "Sumažinti pagalbą iš šiaurinio Vietnamo" (pabrėžtina, kad jis reikalauja ją sumažinti -- "restrict", bet ne sustabdyti).

2. "Juos (šiaurinį Vietnamą) šiek tiek (a little bit) nubauti už agresiją prieš kaimyną".

Gen. M. Taylor, buvęs JAV ambasadorius Saigone, grįžęs iš Washingtono pastebėjo, kad Hanoi miestas paliekamas nepaliekamas, kad galima būtų su kuoderetis.

Visa tai priveda prie tokios absurdiškos padėties, kad JAV lakūnai rizikuoja savo gyvybe ir milijoniniu turtu tam, kad sunaikintų sunkvežimį ar palėpę šiauriniame Vietname; o didieji JAV bombonešiai B-52 skrenda porą tūkstančių mylių iš Guamo salos tam, kad bombarduotų ne rizikos ir pastangų vertingus karinius objektus šiaurinio Vietnamo, sostinės Hanoi rajone, bet ... džunglės pietiniame Vietname. Vengiama plačiau pasinaudoti net fosforo bombomis, kuriomis buvo sudeginti Vokietijos miestai. Anot G. Manley, tai buvę 'all right' prieš fašistus ir nacių, bet būtų jau nežmoniška naudoti prieš komunistus!

Ar to akivaizdoje reikia dar stebėtis, kad Hanoi režimas nenori jokių taikos derybų?

O gal iš viso negalima karinė pergalė, kaip tai tvirtina visa eilė užsienio politikos aiškintojų ir sūlytojų? Manley, pasikalbėjęs su kariais ir pats susipažinęs su padėtimi, teigia, kad karinė pergalė yra lengvai pasiekdama, jei prieš šiaurinį Vietnamą būtų panaudota visa jėga. Jau ir dabar masinis JAV kariuomenės sutelkimas pietiniame Vietname turėjo gerų rezultatų. Komunistinių partizanų nuostoliai buvę labai dideli. Taip vien praeitą savaitę buvę jų užmūsta 1.600, 100 palimta į nelaisvę, ir

300 patys perbėgo į pietinio Vietnamo pusę. Tokius nuostolius ilgesnį laiką komunistai negalės lengvai panešti. Iš kitos pusės, jei anksčiau, netikint į laimėjimą, iš pietinio Vietnamo armijos pabėgdavo į mėnesį net 5.000 karių ir naujokų, liepos mėn. šis skaičius sumažėjo iki 1.500. Reikia atsiminti, kad dabar esąs liepingasis periodas kaip tik yra komunistams labai parankus. Sausrai užėjus, jų veikimo galimybės bus daug mažesnės. Iš viso to prašosi išvada, kad smarkesni smūgiai į šiaurinį Vietnamą, kartu su didesniu ir griežtesniu pastangom pietiniame Vietname galėtų atnešti karinę pergalę.

Tayloro argumentas, kad Hanoi reikalingas tam, kad būtų su kuoderetis, neišlaiko nė menkiausios kritikos.

Jau rašiau, kad komunistai gali nutraukti savo agresiją be jokios pompos ar derybų, kaip jie tai, pavyzdžiui, padarė Graikijoje ar net Korėjoje, kur iki šiol nėra jokios taikos, bet veikia tik paliaubos! Tokia situacija yra galima ir Vietname, nes nei Sovietų Sąjunga nei Raudonoji Kinija neturi noro viešai susiremti su JAV. Jei jos to norėtų, tam jau buvo pakankamai progų. Paga-liau, JAV kariuomenė, ar Hanoi pasirašytų kokią sutartį ar ne, turėtų vistiek ilgesniam pasilikti pietiniame Vietname, taip kaip ji dar dabar stovi Korėjoje ir net Vokietijoje, nes ji vienintelė atbaido komunistus nuo naujų agresijos bandymų.

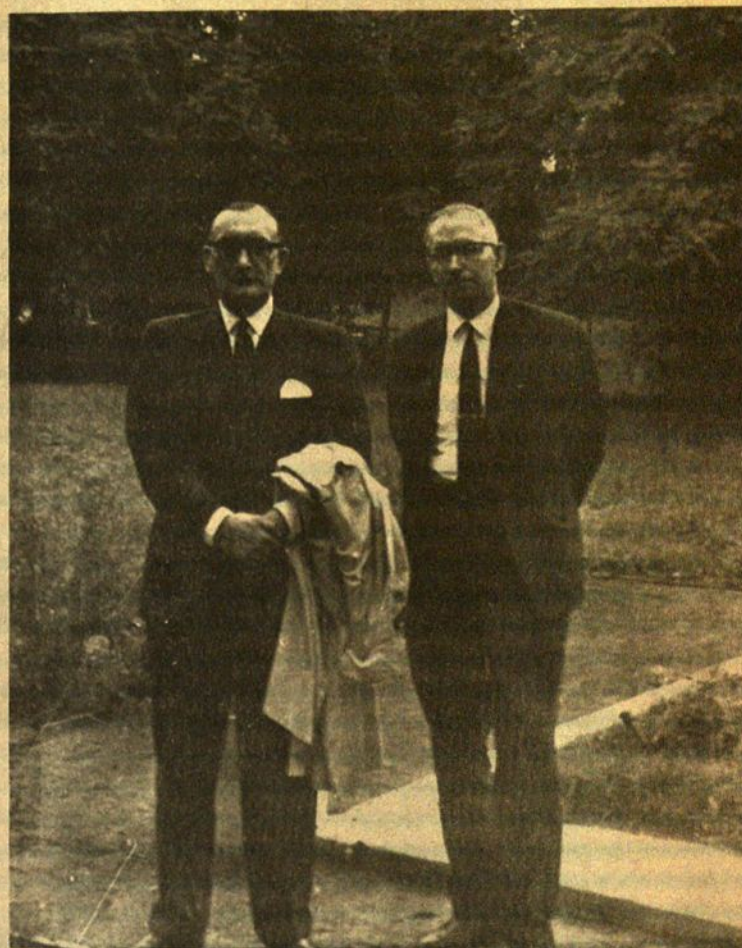
Bet jei tai gali suprasti net vaikas, kodėl atsisako suprasti prezidentas Johnsonas? Atsakymą į tai duoda ne konservatyvi, kai kam net atžagareiviška Chicago

Tribune, bet 'liberalus' New York Times bendradarbis James Reston.

Pasak jį, Johnsonas Vietnamo karą veda dviejuose frontuose. Vietnamo džunglėse ir pačioje JAV-bėse, bandydamas nuraminti jo dabartinės politikos kritikus iš politinių ir intelektualinių sluoksnių, kuriems jo net dabartinės, ribotos karinės priemonės yra per baisios.

Restonas teigia, kad Johnsono pasisekimas namuose yra didesnis už rezultatus Vietname. Esą prezidentas agresyviai gina savo politiką kiekviena proga klausdamas savo kritikus, o ką jįs pasiūlytų atvežti? Tokiais atvejais paprastai būna tylą, nes logiškos alternatyvos iki šiol dar niekas nepasirūpino. Norėdamas nuraminti kritiką iš respublikonų pusės, jis 'flirtuoja' su jų senatoriais ir kongresmanais. Respublikoną Lodge jis vėl paskyrė ambasadorium į Saigoną. Kiti jos paskyrimai, kaip Goldbergo ambasadorium į JT, Gardnerio gerovės sekretorium bei Abe Fortas į Aukščiausią Teismą, rodo jo norą susigrąžinti su kairiuoju demokratų sparnu.

Žodžiu, prezidentas vedas komplikuo-tą politinį žaidimą, kurį gerai pramokęs ilgus metus būdamas kongresmanu, senatorium ir viceprezidentu, tam, kad nutildytų savo politikos Vietname kritikus namuose. Ir tai jis daras, pagal Restoną, su geru pasisekimu. Galų gale tai jam negali padėti visam laikui išvengti kritikos iš tų, kurie mano, kad jis daro Vietnamą per daug ar per mažai. Prezidentas tačiau yra įsitikinęs, kad komunistai niekada (Nukelta į 2 psl.)

Lietuvos Diplomatinijos Šešas Stasys Lozoraitis su Dirvos bendradarbiu Vokietijoje Vytautu Alseika.

MŪSŲ TIKSLAS — KELTI LIETUVOS KLAUSIMĄ

Pasikalbėjimas su Lietuvos Dipl. Šefu S. Lozoraičiu

VYT. ALSEIKA, Huettendorf

Lietuvos Diplomatinijos Šefui min. St. Lozoraičiui su šeima apsilankius 12-je Liet. Studijų Savaitėje Vokietijoje (jo paskaita bus įdėta atskirai) ir čia jam susitikus su visa eile Vokietijos, JAV ir kt. kraštų lietuvių visuomenininkų, kultūrininkų, buvo įdomu patirti įspūdžius bei ta progą pasiteirauti jo nuomonę įvairiais klausimais. Dirvos atstovas, kalbėdamasis su min. St. Lozoraičiu, pirmiausia paklausė:

— Kokie Tamstos įspūdžiai iš Studijų Savaitės? Kaip vertinate buvusias paskaitas, meno parengimus, ypač Tėvynės valandėlę?

— Mano įspūdžiai labai geri, — atsakė min. S. Lozoraitis. — Stud. Savaitė buvo labai aukšto lygio, pasikaitose buvo paliesti mums svarbiausi politikos, moralės, istorijos ir tikybos klausimai. Jie buvo išdėstyti žymių specialistų. O diskusijos vyko ramioje, nuosaikioje, lojalioje atmosferoje. Čia prisidėjo ta aplinkybė, kad Savaitė įvyko malonioje Vasario 16 Gimnazijoje. Savaitę pagražino meno parengimai, o Tėvynės Valandėlė sudarė kilniausią visų įspūdžių momentą.

— Ar Tamstos nuomone, naudinga ir toliau Studijų Savaites rengti Vasario 16 Gimnazijoje?

— Jas reikia ir toliau tęsti Vasario 16 Gimnazijoje. Juk toji Savaitė turi didelę ir moralinę įtaką Europos lietuviams. Be to, šioje Gimnazijoje sutinkama ramybės atmosfera. Tai duoda ir jaunimui progą susipažinti su svarbesnėmis mūsų problemomis.

— O kaip vertinate bendrai Europos lietuvių kultūrinę veiklą?

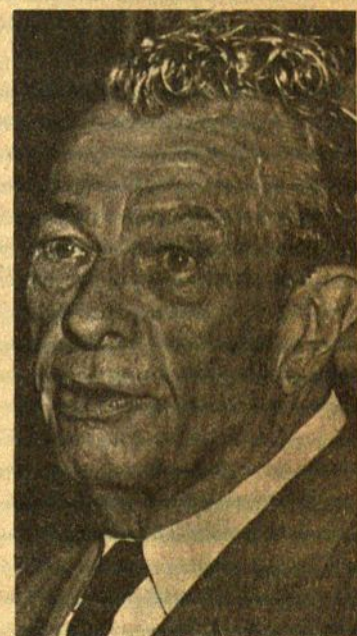
— Toji veikla pastatyta į geras vėžes. Apie tai liu-

dija ir didelis dėmesys Studijų Savaitėms. Faktas, kad kai kurie lietuviai profesorai pakviesti dėstyti vokiečių universitetuose, liudija, kad turime kvalifikuotų žmonių, sugebantių puoselėti lietuvių kultūrą.

— Tamstos pažiūra į Vasario 16 Gimnaziją?

— Ją laikau svarbia ir (Nukelta į 4 psl.)

LIETUVAI IŠAUS LAISVĖS RYTAS

Sen. Everett M. Dirksen.

"Neseniai Atstovų Rūmai pravedė Pabaltijo kraštų laisvinimo reikalu rezoliuciją. Turime tai padaryti ir Senate. Jei tik padarysime visa kas galima, nėra abejonės, kad Lietuvai ir kitoms Pabaltijo valstybėms išauš laisvės rytas", — kalbėjo neseniai senatorius Everett M. Dirksen (R. — Ill.), kreipdamasis į visus savo kolegas senatorius. Senatorius E. M. Dirksen yra poros rezoliucijų Pabaltijo kraštų bylos reikalu autorius. Jo pirmoji rezoliucija (S. Con. Res. 6) liečia tik Lietuvą, Latviją ir Estiją; gi antroji (S. Con. Res. 10) — Pabaltijo kraštus ir kitas komunistų pavergtas valstybes.

Clevelandietis Robert Manly su savo buriniu laiveliu "Tinkerbelle" perplaukė Atlantą. Jis laikomas pirmuoju buriuotoju perplaukusi Atlantą mažiausiu buriniu laiveliu. Prezidentas Johnsonas jį pakvietė į Baltuosius Rūmus, norėdamas asmeniškai pasveikinti.

• Philippinų vyriausybė atmetė sovietų agentūros Tasso prašymą leisti Maniloje apsigyventi jos atstovui. Užs. reikalų ministeris Cayco savo sprendimą motyvavo tuo, kad Philippinai nepalaiko santykių su komunistinėmis valstybėmis ir vyriausybė nenorinti daryti jokios išimties sovietų laikrastininkams. Manoma, kad sprendimui daugiausiai turėjo įtakos tas faktas, kad sovietu laikrastininkai Burmoje, Pakistane, Australijoje, Švedijoje, Kanadoje ir Norvegijoje ir kitur buvo įvelti į špionažą.

• Washingtonas atšaukė visus savo diplomatinis ir konsularinius narius iš Kongo, kadangi kongiečiai su jais blogai elgiasi. Bet tai nereikia diplomatinio santykių su Kongo nutraukimą. Kongo diplomatiniai atstovai galės pasilikti Washingtonė.

• Maskvoje sovietų policija, kaip rašo Maskvoska-jia Pravda, surado slaptą spaustuve, kur buvo spausdinamos stačiatikių bažnyčios knygos ir paveikslai. Šita spaustuve naudojosi medžiaga, kuri buvo skiriama elektros lempučių fabrikui.

LIETUVOS VYČIAI ANGELŲ MIESTE

Solistės Prudencijos Bičkienės koncertas, B. Budriūno choras ir kiti įspūdžiai

Lietuvos Vyčių (Knights of Lithuania) organizacija tuo tarpu bene bus vienintelė, kuri jauantį kartą parinko Los Angeles savo visuotinių metų suvažiavimų vietą. Pastarasis įvyko š.m. rugpjūčio mėnesio 4-8 dienomis Statler Hilton viešbutyje. Jį suorganizavo ir sėkmingai pravedė vietinis vyčių skyrius su pirmi-

ninku L. Valiuku priežakyje. Ir kaip gera, kad visa tai galėjo įvykti vos keliom dienom prieš tai, kai negrai diaboliskai padegė mūsų angelišką miestą! Suvažiavimas buvo gana gausus, vaisingas, pramogingas ir apstus savo daininėmis programomis. Šalia begamųjų organizacijos reikavartarimo, įvyko pora visuomeninio-politinio pobūdžio manifestacijų, jų tarpe iškilmingai įteikiant Lietuvos Vyčių Medalį buv. Kalifornijos senatoriui W. F. Knowlandui.

Vyčių suvažiavimo metu savo rajoninę konferenciją rengė ir Amerikos Lietuvių Bendruomenės Vakarų Apygarda. Deja, ši kartą jai nepavyko sušaukti daugiau delegatų iš kltų vakarinių valstijų. Į šią konferenciją tačiau buvo atvykę Pasaulio Liet. B-nės pirminkas Juozas Bačiūnas ir Amerikos LB centro valdybos pirminkas J. Jasaitis iš Čikagos. Vienas iš jų keilinės tikslų, kaip atrodo, buvo užsitikrinti aktyvų Lietuvos vyčių organizacijos dalyvavimą ateinančiais metais įvyksiančiame pasaulio lietuvių Jaunimo Kongrese.

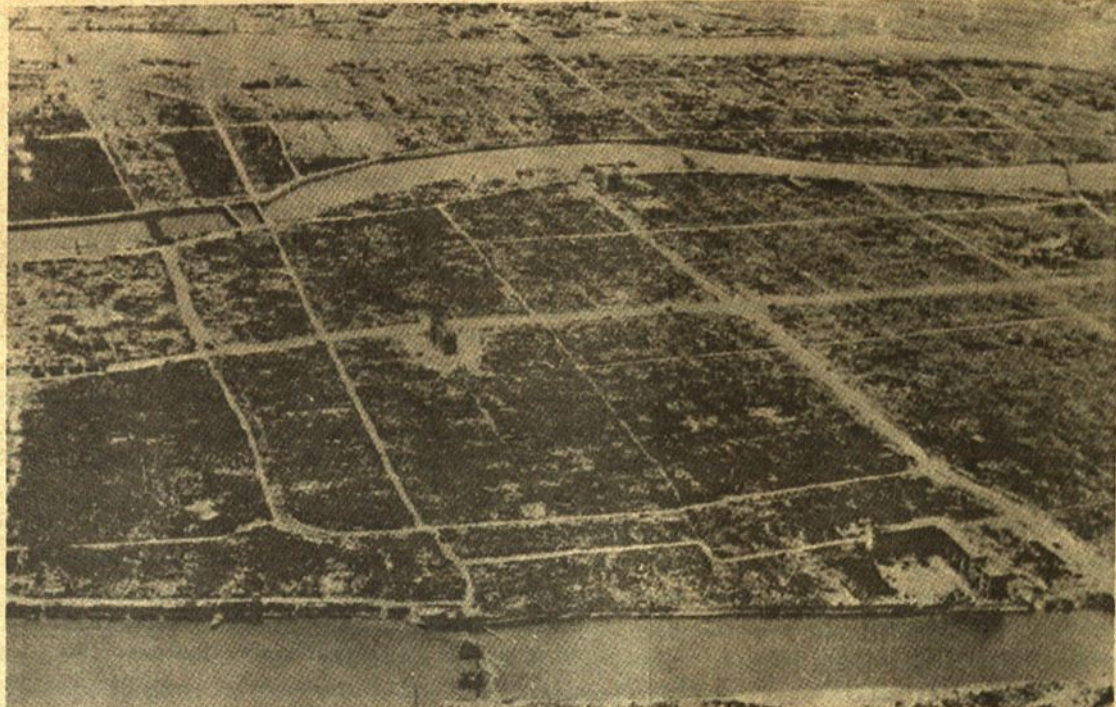
Lietuvos vyčių organizacija Amerikoje, kunigų M. Norkūno, A. Jusaičio ir S. Bugnavičiaus įsteigta 1913 metais, šįandien jau yra perkopusi pusšimtį savo veiklos metų. Pradžioje ji, be abejo, susidėjo iš lietuviško jaunimo, bet dabar daugelis jos aktyviųjų narių yra jau pasiekę bažiniškaitarant, nunokusio amžiaus. Tačiau delegatų tarpe buvo matyti ir tikro jaunimo.

Kaip specialiaame suvažiavimo leidinyje trumpai nusakoma, vy-

(Nukelta į 8 psl.)

Juozas ir Marijona Bachunai, atsilankę į Vyčių suvažiavimą Los Angeles mieste, susitiko su Rita Lee-Kilmonyte, televizijos ir kino artiste.

Taip atrodė Hiroshima 1945 m. rugpiūčio mėn. po bombardavimo.

HIROSHIMA (6)

Japonai verkė sužinoję tiesą

Mažai kas iš Hiroshimos gyventojų 1945 m. rugpiūčio 6 d. 8 val. 15 ryto atkreipė dėmesį į virš miesto pasirodžiusias tris lakiojančias tvirtoves. Tie kurie žinojo, pastebėjo tik vieną dalyką, būtent išsiskleidusius parašius ir širdyje džiaugėsi, galvodami, kad japonų priešlėktuviniai pabūklai pašovė amerikiečius... Keletą sekundžių buvo ramu. Tikrumoje su tais trimis parašiais buvo nuleidžiami registravimo radijo aparatai.

Staiga virš Hiroshimos dingo dangus. Tie kurie tą momentą pergyveno ir buvo liudininkais sprogimo, težino vieną, kad buvo apakinti. Nuostabiai skaidri ir didelė žviesa juos pritrenkė, kad nieko negirdėjo.

Tūkstančiai žmonių buvo netoli "zero" zonos kur sprogo bomba ir nežinoja, ar jie pajuto kokį skausmą mirštant. Jie visi buvo sudėginti nuo milžiniško karščio, kurį sukėlė bombos sprogimas, sumaišant jų pelenus su gatvės grindimis ir namais. Tūkstančiai kitų dar išgyveno dvi sekundes, kol buvo sudraskyti, sutraiškinti.

Tom Ferebee nutaikė bombą į patį centrą. Paleista per 5 km nuo taikinio iš 10,000 metrų aukščio bomba sprogo per 200 metrų nuo tikslų, rezidencinių ir prekybos namų centre. Tokiose sąlygose ji davė daug didesnių rezultatų negu buvo tikėtasi. Oppenheimer skaičiavo, kad bus tik 20,000 aukų. Amerikiečių šaltiniams po bombardavimo buvo 70,000 aukų, tuo tarpu japonai tvirtina, kad per bombardavimą žuvo arti 200,000 žmonių ir dar šiandien yra daug likę invalidais. Gi Nagasaki nuo bombardavimo žuvo ne 38,000, bet 120,000 žmonių. Tą, ką bomba nesudegino, ji nupūtė nuo žemės paviršiaus 800 km į valandą stiprumo vėjo srovė. Bombardavimas užklupo tūkstančius žmonių bedirbančių prie fortifikacijų. Žmonės nelindo į slėptuves gelbėtis nuo trijų lėktuvų...

PERGALĖS
ATSISAKANT

(Atkelta iš 1 psl.)

nenorės tartis dėl garbingos taikos Vietnamo, jei jie manys, kad dabartinė prezidento politika pačioje Amerikoje susilaukė smarkios opozicijos. Už tat prezidentas ir stengiasi tą opoziciją nuraminti. Restonas, ir prezidentas, jei New York Times bendradarbis teisis, tačiau klaidingai daleidžia, kad komunistai kada nors gali norėti garbingo susitarimo -- "honorable settlement". Garbė figūruoja tik buržuazinių prietarų žodyne.

Pats Restonas į ateitį žiūri kritiškai. Girdi, jei prezidentui ir pasiseks susidoroti su savo kritikais, prieš jį dar stovi sunkus bandymas: įtikinti, jei nepatį Pekiną, tai bent Hanoi režimą, kad nereikia kovoti. Kol kas, atrodo, JAV jaunimo žiedas, kaip prezidentas pavadino karių, lieja savo kraują ir aukoja savo gyvybes pasisekimui tik namų frontu.

Karštis buvo toks didelis, kad per keturis kilometrus nuo centro rado suanglėjusias aukas.

Po karščio ir stipraus vėjo sekė lietus. Tai buvo tikra kruša dideliais juodais lašais, nuo susirinkusių atmosferoje pelenų. Gretimų kaimų gyventojai, kurie

kryžių. Paskui visi pradėjo dailintis įspūdiškai. Kapitonas Jack Scoot, prisitartinęs prie mokyklos draugo Jeppson, paklausė:

-- Ką jūs darėte?

-- Mes? Paprasčiausiai šiandien laimėjome karą.

Japonijoje apie bombardavimą

Viena bomba ar tūkstantis, koks skirtumas? Du japonai išlikę gyvi nuo Hiroshimos bombardavimo, kaip tūkstantis kitų, amžiams liko invalidais.

matė bėgančius Hiroshimo miesto gyventojus, galvojo kad tai negrai, nes taip jų oda buvo sudėgusi.

Kai "Enola Gay" nusileido Tinian saloje, praslinkus 12 val. 13 minučių, po to kai iš ten pakilo, svėrė 20 tonų mažiau. Jį padarė 4,500 km kelio. Aerodrome laukė du šimtai karininkų.

Tarp jų buvo tiek generolų ir admiralų, kad joks lakūnas savo gyvenime nematė tiek daug vienoj vietoj susirinkus.

Paul Tibbets, paraudusiom nuo nemigo akim, išlipo pirmasis. Naujasis strateginės aviacijos viršininkas Spaatz prisitartinęs prisegė prie jo nešvaraus kombinezono "Distinguished Service"

buvo stengiamasi pradžioj nuslėpti. Ir tik kitą dieną imperatoriškasis vyriausias štabas suprato svarbumą šio bombardavimo, kad Amerika turi baisų ginklą. Pradėta kalbėti apie kapituliavimą. Bet dar praėjo diena, kol susirinko Vyriausioji Karo Taryba. Naujas smūgis buvo suduotas. Dviem dienom praslinkus po Hiroshimos bombardavimo sovietai paskelbė karą Japonijai ir rugpiūčio 9 rytą įsiveržė į Mandžiriją, norėdami gauti pergalės grobio dalį.

Japonijos vyriausybė susirinko rugpiūčio 9 d. 10 val. ryto ir pirmą kartą buvo sutarta, kad reikia kapituluoti. Bet aštrios diskusijos kilo dėl pasidavimo sąlygų.

Šeši vyriausybės nariai norėjo reikalauti, kad imperatoriui būtų paliktas sostas, kiti trys Anami, gen. Umezū ir adm. Toyada norėjo, kad Japonija nebūtų okupuota ir nebūtų keliamos bylos karo nusikaltėliams. Dvi valandas diskusijos tęsėsi be rezultatų. Po pietų buvo nutarta atnaujinti diskusijas. Kai po pietų vyriausybė naujai susirinko jos laukė naujas smūgis... Chuck Sweeney, Paul Tibbets draugas, ką tik numetė antrą atominę bombą ant Nagasaki. Tai buvo plutonio bomba, panaši į tą, kuri buvo susprogdinta Alamogorde.

Japonai buvo sujaudinti. Bet ministrai dar vis neišnešė sprendimo tą popietį, palikdami nuspręsti Vyriausiai Tarybai, kurios šeši nariai susirinko pas imperatorių Hiro-Hito. Pagaliau antrą valandą ryto premjeras Suzuki pasikėlęs paprašė imperatoriaus pareikšti sprendimą. Žestas buvo stebinančias, nes niekad imperatorių nereikšdavo savo nuomonės, o tik ratifikuodavo sprendimus. Bet šį kartą, matyt iš anksto Togo ir Suzuki įspėtas, buvo pasiruošęs.

"Tęsti karą, pareiškė jis, reikėtų visos tautos sunaikinimą. Japonija turi priimti ultimatumą, nors ir kaip jis jai būtų sunkus."

Suzuki tuojau pat ratifikavo imperatoriaus sprendimą ir pasiuntė sąjungininkams pranešimą per šveicarų diplomata, kad Japonija sutinka su Potsdamo ultimatumo sąlygomis jei imperatoriui bus paliktas sostas.

Kapituliavimas buvo pasirašytas Missouri kreiserioje.

Rugpiūčio 15 d. 80 milijonų japonų per radijo iš paties imperatoriaus lūpų sužinojo, kad Japonija nugalėta. Japonai visą laiką propagandos apgaudinėjami nebuvo pasiruošę tokiai staigmenai ir kiekvienas, pasitraukęs verkė, stengdamasis paslėpti ašaras.

KAS ATSTITIKO SU
RADIJO VALANDA
ISPANJOJE?

Neseniai Darbininkas atskiru straipsniu informavo lietuvišką visuomenę, kad Ispanijoje uždarėtos lietuvių kalba transliacijos per valstybinį radiją ir okupuotą Lietuvą. Laikraštis toliau informavo, kad tuo pat metu Ispanijos radijono vadovybė ukrainiečių ir lenkų kalbomis transliacija į Lenkiją ir Ukrainą padidino, nežitrint to, kad pastarųjų valandėlių vedėjai radijone vadovybės prašė nedidinti jiems transliacijų laiko, nes jie neturį pakankamai žmonių padidintam transliacijų laikui užpildyti.

Teko patirti, kad ryšium su lietuvių kalba transliacijų Ispanijoje uždarymu, Vliko informacijų tvarkytojai savo kai kuriuos korespondentus prašė laikinai transliacijoms skirtų straipsnių nerašyti iki atskiro pranešimo.

Nors jau praėjo keletas mėnesių, bet Vliko informacijų tvarkytojai oficialiai apie uždarymą Ispanijos radijone lietuvių kalba transliacijų lietuviškai visuomenei nepranešė.

Skaitytojams kyla klausimas, kodėl Vliko informatoriai neįaučia reikalo paaiškinti dėl Ispanijos uždarytų lietuvių kalba transliacijų, į okupuotą Lietuvą. P.Š.

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

SENIAI PASAKYTA, kad dalykuose yra saikas. (Daugiau kaip prieš 2000 metų romėnai tą dar lotyniškai sakė -- est modus in rebus). Tobuliausias gėris be prideramo saiko virsta blogiu. Štai -- laisvė. Tas žmogaus svajojamas gėris, dėl kurio tiek kovota ir be kurio gyvenimas dažnai atrodo kažin ar bevertas gyventi. O vis dėlto dažnas, jos daug turėdamas, kartais pamiršta, kad laisvė irgi dalykas, kuriame yra ar bent turi būti saikas.

Iš minties, pažintų, žodžio bei susirinkimų laisvės išplaukia ir demonstracijų laisvė -- laisvė išreikšti būriais ar miniomis į gatves ir aikštes ir viešai, garsiai, audringai reikšti nuomones, pritarimus, sveikindimus, arba pasipiktinimus, pasipriešinimus ir reikalavimus.

Kol demonstracijose yra saiko, jomis didžiuojamės, arba jų bent nesmerkiam net ir tada, kai jose reikišamos pažintos bei reikalavimai mums ne pagal plauką. Bet, štai, jau kuris metas net uoliųjų žodžio bei minties laisvės idealistų tarpe paplito mada iš tos laisvės susikurti ir smurto laisvę. Apsvaigę savo teismo įsitikinimu jaunuoliai tariasi turį laisvę ir smurtu skelbti savo tiesas. Susėsti ant grindų mokslo ar valdžios įstaigų ir kliudyti jai normaliai veikti, sugulti skersai gatvę ir tuo užkirsti viešą susisiekimą, arba daužyti įrengimus, net sprogdinti ir deginti -- dažnai tokiam apsvaigėliui atrodo heroizmas (!) kovoj dėl laisvės ir teisybės(?), nors iš tiesų tai tik klaidi stoka saiko laisvėje.

Vaistas prieš besaikę laisvės halucinacijas -- drausmė. Bet drausmė -- irgi dalykas, o "dalykuose yra saikas".... Nesaikinga drausmė netrukia užgniaužti ir saikingą laisvę, ir užgniaužti visiems, ne tik saiko nebeapčiuopiantiems apsvaigėliams, kuriems, beje, saikinga laisvė irgi teisėtai priklauso.

Amerikos negrai ligi šiol reikalavo sau priklausančių teisių daugiausia saikingomis, vietomis nesaikingomis, smurtiškoms demonstracijoms. Būdinga, kad prieš nesaikingas demonstracijas dažniausia pavartotos tik saikingos drausmės priemonės. Užta: nesaikingų drausmės priemonių pasitaikė kaip tik prieš saikingas demonstracijas. Gal iš dalies ir dėl to, negrams teisių srityje per porą metų laimėjus daugiau, negu jų pasiektą per šimtmetį, tų laimėjimų įgyvendinimas praktikoje prasideda nelabai viltingai. Viltingumą griauia kaip tik daugiausia tie kuriems jo labiausiai reikia. Iš negrų sluoksnių, apsvaigusį ar savo teismu, ar tiesiog kerštinga neapykanta, klio smurtingiausios riaušės, kurioms sudrausti reikė ir reikis itin griežtų drausmės priemonių. Plėšimų, žudymų ir gaisrų brutalumas neaksoninėmis pirštinaimėmis suvaldomas. Išlaikyti saiką drausmės priemonėse didžiai pasunkino patys negrai įsišokėliai, nors jie, be abejo pirmieji (patamsinių arba ir salioninių tariamų "liberalų" pritariami) sušuks "policijos brutalumas!"

Prie saiko pametimo laisvose demonstracijose bene bus prisidėjusi ir Amerikos spauda su radiju ir ypač televizija talkoj. Gaudydami tik "nepaprastesnes naujienas", jie beveik ignoruoja saikingą laisvės praktiškumą, o visą dėmesį kreipia į smurtiškų pasireiškimus, smurtininkus tuo iškeldami į "herojų" rangą, taip kad per jų tvskantį išgarsėjimą tauraus laisvo piliečio nebematyt. Pavyzdys, sakysim, ir gegužės 15 lietuvių jaunimo Washingtono surengtoji demonstracija, pasisakanti už prezidento politiką Vietnamo. Ne jie spaudoj ir televizijoje tadien buvo "dienos herojai", o keliolika "bytnių", protestuojančių prieš prezidento politiką. Kodėl? O todėl, kad buvo įdomu parodyti, kaip policininkai juos, lyg kokius šlapius skudurus, renka nuo gatvės ir neša į "juodvarnų" autobusus...

Tai gi -- smurtas patraukia dėmesį... Didžiuojasi Amerikos žurnalistika savo visuomeniniui atsakingumu ir nepaperkamu objektivumu. Bet kartais atrodo, kad ir čia saikas lyg būtų kažkur nuslydęs. Argi smurto "objektyvus" išskeldinėjamas ant, -- įeigu ne garbės, tai bent ant pagarsėjimo -- pjedestalo, nėra kasdieninis kuždėjimas, kad "in hoc signo vinces"? Los Angeles negrai, atrodo, taip ir bus supratę "šio laiko dvasią"...

Šis "lygybės teisių manifestantas", išdaužęs Los Angeles mieste batų krautuvės vitriną, "renkasi" sau batus...

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 19156907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July
and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpiūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.LAIKRAŠTIS — VEIKLOS
KŪNAS IR DVASIA

Pirmas naujos Am. Liet. Tautinės S-gos valdybos žingsnis nukreiptas į pastangas dar viena mūsų juosta patiprinti šio laikraščio finansinius pamatus. Tai ne staigmena, nes panašiai darė ir senoji, ir dar senesnės šios Sąjungos valdybos.

Nėra reikalo narplioti, dėl kokių priežasčių ir sumetimų taip daroma, nes tai net pašaliečiui aišku: spauda yra natūrali būtinybė betkokiam visuomeniniam sambūriui, dar nesirengiančiam išeiti pensijon.

Visada, o ypač dabartinėse mūsų visuomeninės veiklos sąlygose laikraštis (ir knyginis) popieris yra pagrindinis ir veiksmingiausias laukamas viešajam veiklumui reikštis ir tarpt.

Užsimerkim valandėlę ir įsivaizduokim, kad neturim laikraščio. Gal ne iš karto jų stoka išryškėtų visu savo nykumu. Bet, kas yra bent kartą visuomeniškai pirštą pajudėjęs, teguprismena, -- ar būtų buvę prasmės pajudėti, jei nebūtų laikraščio? Kuo prasideda, kur ir per ką vyksta, ir kur sėkme (ar, tegu, katastrofa) apsilavinuoja betkoks viešas -- stambus ar smulkus -- visuomeninės veiklos užsiėmimas?

Laikraštis yra ne vien pagalbė -- techninė viešojo veikimo priemonė. Jis gali būti, o mūsų gyvenime beveik visais atvejais ir yra pats mūsų viešasis dvasinis gyvenimas, darbas, pati kūryba.

Ne visiems sambūriams išgalės (ne tik finansinės) leidžia savo darbą bei kūrybą įknyti spaudintu pavidalu, ypač nuolatiniu dažnaperiodiniu laikraščiu. Bet kas tą pajėgia ir padaro, jeigu net ir nieko kita šalia laikraščio nepadarė, vistiek yra gyvas, kūrybingas ir prasmingas visuomeninis veiksnys.

Vytautas Volertas (Amerikos Liet. Bendruomenės Tarybos pirmininkas), kaip A.L. Tautinės S-gos "pašalietis stebėtojas", sveikina A.L.T. S-gos dėmesį savajai spaudai ir sako, kad "Dirva yra tapusi dailiu, ramiu informaciniu laikraščiu, kuriame negailima vietos nei vienam rimtam klausimui gvildinti." Jos pažanga skatinanti ir kitos mūsų spaudos pažanga.

Malonu skonis pagyrimu, bet savisaugos instinktas žadina maldavimą -- nevesk mūsų į pasididžiavimo pagundą ir gelbėk mus nuo savim pasitenkinimo piktenybės!

Mūsų, žinoma ne vien mūsų, laikraščio informacija ribota ap-

imtini ir toli nuo tobulumo kokybė. Bet mes nei norim, nei turėtume būti vien ramūs informatoriai -- žinių pirkiai, Lietuvių laikraščio prasmingumas, ypač dabar, glūdi ne įvykių bei reiškinų papasakojime už prenumeratos kainą, nei gi ne vien dosniai me patipinime vietos visuomeniniams reikalams gvildinti. Prasmė glūdi pačiame ty reikalų gvildinime, tai yra, svarstyme, idėjų viešumon iškelime, jų ryškinyje ir kūrime nusiteikimu bei nusistatymu, būtinu maitinti mūsų pačių veiksmų bei pasielgimų varikliui ir valdyti jų vairo. Visa tai esti sudėta iš daugybės elementų, kurie toli gražu ne visi išeina vienodai gerai nusiteikę: kaip ir kiekviename kūrybingame gyvenime.

Neelegantiška, kai šeiminkai ima aiškinti svečiams, kokių turėjo keblumų ir išlaidų rengdami vaišes. Neelegantiška būtų ir laikraštį kalbėti apie jo paties "virtuvines problemas", jeigu jis būtų tik leidyklos visuomeni teikiama dovana ar prekė. Bet Dirva, panašiai, kaip ir beveik visa mūsų spauda išelvių, yra ištisai mūsų visuomenės sektoriaus, -- kurio šiuo atveju žymiausias organizuotas branduolys yra A.L. Tautinė Sąjunga, -- viešojo dvasinio gyvenimo ir veikimo pati substancija. Tai yra lyg kas ant ranka trečia diena įvyksta didžiuliai to visuomenės sektoriaus (ir jo "svečių") susirinkimai, kur "daroni pranešimai", "sakomos prakalbos", vyksta diskusijos ir net pramogos, kur reiškiniai keliolika dešimčių aktyvių "dienotvarkės vykdytojų" ir keli tūkstančiai klausytojų -- žiūrovų, turinčių teisę irgi paprašyti balso bei jį gauti, kai panūsta pasakyti viešo dėmesio vertą mintį.

Šie "susirinkimai" vyksta ne tam kartui nuomojamoj, o mūsų pačių tam reikalui pasistatytaj ir įrengtoj "salėj". Šie nuolatiniai "susirinkimai" ir yra pats esmingiausias mūsų šio visuomenės sektoriaus visuomeninis gyvenimas ir darbas. Esminė to darbo dalis yra ir pačios "salės", tai yra, laikraščio išlaikymas, taisyimas, aplinkos ir priemonių, kad būtų palankesnės jame besidedančių vyksmų turinui turtinti ir taurinti.

Todėl A.L. Tautinės Sąjungos valdyba tikslingai daro naują veiklos sezoną pradėdama kaip tik tos "salės" pamatų bei įrengimų naujinimu ir stiprinimu. (vr)

kyje, Beverly Shores".

Paskutinį sakinį perskaičiau ir susimasčiau. Labai abejoju, kad J. Pr. būtų nežinojęs, kas tą didžiulį parengimą buvo suruošęs. Daugiau, kaip mėnesį Dirvoje Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos Chicago skyrius garsino, kad liepos 31 d. šeštadienį Jonynų vasarvietėje, Beverly Shores, ruošia Vasaros Balių, kuriame bus pristatytos Tautinės S-gos Centro ir Vilties D-jos valdybos. Nepažymint kas tą parengimą ruošė, galėjo skaitytojų tarpe kilti įvairių spėliojimų kieno subūvime darbštus trejetukas atsidirė. Jeigu J. Pr. užsiminė apie subūvimą, tai kodėl nepaminti kas jį ruošė?

J. Jurevičius
Chicago

Tauro apygardos laisvės kovotojai žygio poilsyje.

MIRŠTANČIŲJŲ GARBĖ (3)

STASYS ŽYMANČAS

Miško brolių laisvės armija

1944 m. vasarą Lietuvoje kilusiam laisvės karui nebuvo iš anksto paruoštų karinių planų, išsamiai apsvaistytos, sutartos ir nustatytos karinių veiksmų taktikos. Lietuviai laisvės kovotojai į tą karą stojo neturėdami nei paskirtos vadovybės, nei parengtų ir užslėptų ginklų ir šaudmenų sandėlių, nei paruoštų ryšio priemonių, tvarstomųjų medžiagų ar reikalingų medikamentų atsargų.

Pavieniai laisvės kovotojai, ginkluoti tokiais ginklais, kokiems patys iš anksto apsirūpino, būrėsi miškuose, rinkosi vadus, organizavo rinktines, kūrė karines apygardas.

Iš pradžių tas partizanų apygardas mėginta vadinti pirmomis alfabeto raidėmis: A,B,C,D,E,F. Bet tik dulkų Dainavos apygarda išliko žinoma kaip LLK A apygarda. Kitos greit pasirinko gražius ir prasmingus pavadinimus: Tauro, Jungtinės Kęstučio, Vyčio, Algimanto, Didžiosios Kovos. Vėliau iš tų apygardų geografiniu pagrindu buvo sudarytos trys karinės sritys: Nemuno -- pietų Lietuvos, Jūros -- Žemaitijos ir Kalnų sritys -- Aukštaitijos.

Šis Lietuvos laisvės kovotojų karinis organizavimas vyko lėtai, atšaurių kovų su priešais įkarštyje. Tikai beveik po metų 1945, VII, 25 d., susiorganizavo pirmoji Tauro apygarda. Ją sekė žemaičių partizanų Jungtinė Kęstučio apygarda. Pietų Lietuvos Tauro ir Dainavos apygardos susijungė į vieną Nemuno sritį tik 1946, IV, 23 d.

Kitų apygardų organizavimas vyko dar lėčiau. Kai kurios jų, atrodo, buvo sunaikintos anksčiau, negu galėjo įsitvirtinti. Pav. nežinomas Didžiosios Kovos apygardos likimas. Aukštaičių laisvės kovotojų Algimanto apygarda po 1949 m. spalio mėn. ją išlikusios nelaimės, kurios metu buvo sunaikinti visi tos apygardos ir jos dalinių štabai, atrodo, nebebuvo atgaivinta.

Betgi labiausiai nuostabus dalykas yra tas, kad net po septynerių metų be atvangos kovotojų laisvės karo, kada iš 25,000 - 30,000 laisvės kovotojų armijos beliko tik 5000-7000, toji Lietuvos pogrindžio armija dar išlaikė savo pradinę organizacinę sąrangą.

Paskutiniais 1952 m. iš Lietuvos gauto pranešimo duomenimis Lietuvoje tuo metu dar tebeveikė septynios laisvės kovotojų apygardos, kurios sudarė tris karines sritys.

Lietuvos šiaurės rytuose -- Kalnų srityje veikė dvi apygardos: Vyčio ir Vytauto. Vyčio apygardą sudarė trys rinktinės: Briedžio, Krištoponio ir Algimanto. Vytauto apygarda turėjo šias rinktines: Lito, Tigro ir Lo. Laisvės kovotojų skaičius abejose apygardose siekė apie 200. Kalnų sričiai vadovavo buvęs mokytojas, slapyvardžiu Slaubas. Lietuvos kariuomenės karininkų apygardos štabe jau nebebuvo. Srities vadas tačiau buvo pakankamai autoritetingas ir sugėbėjo išmintingai derinti partizanų ir vietos gyventojų santykius. Išsifruoti prieš agentai ir MGB pareigūnai būdavo likviduojami tyliai, be triukšmo, neveliant į šį reikalą nekaltų žmonių.

Žemaitijos Jūros srityje, kurioje taip pat buvo ir vyriausia

partizanų vadovybė, veikė trys apygardos: Jungtinė Kęstučio, Žemaičių ir Priskelimo. Toje srityje veikusių laisvės kovotojų skaičius nežinomas, bet vargu įs galėjo būti daug didesnis, kaip Kalnų srityje. Jūros sritys vado slapyvardis -- Germantas. Srities apygardoms vadovavo: Žemaičių -- Žemaitis, Priskelimo -- Rytas ir Kęstučio -- Kunotas. Jų tikrosios pavardės yra žino-

gardų apylinkėse liko daug tuščių gyvenviečių dėl okupanto įvykių išvežimų.

Tačiau liūdniausia padėtis buvo Nemuno srityje, kurią sudarė Tauro ir Dainavos apygardos su jų pagarsėjusiomis rinktinėmis: Geležinio Vilko, Vytauto, Žalgirio ir Šarūno, Merkio, Nemuno sričiai vadovavo buvęs Lietuvos kariuomenės karininkas slapyvardžiu Litas. Tos sritys kovoto-

O, skambink per amžius vaikams Lietuvos,
Kad laisvės nevertas, kas negina jos.

LAISVĖS VARPAS

Nr. 123 1947.X.15
JUNGtinės KESTUČIO APYGARDOS ORGANAS

Jungtinės Kęstučio Apygardos vadovybės pranešimas

Š. m. spalio mėn. pradžioje kovai prieš lietuvių tautos išsivysimo sąjūdį, o svarbiausia, išprovokavimui neatsargių, nedpdairių ir ligi šiol dor neorganizuotų lietuvių, bolševikai panaudojo naują ginklą -- pradėjo leisti rotatoriumi daugiamą, neva lietuvių pogrindžio organizacijos leidžiamą leidinį, pavadinimą "Vienybės" vardu. Šio provokacinio šlamšto leidybą nurodomas, nežinia iš kur išdygęs, lietuvių tautinės partijos (LTP) centro komitetas (Redakcijos pastaba: tiksliau būtų nurodyti tikrąjį leidybą -- MVD).

Mūsų žvalgyba nustatė, kad provokacinę lietuvių tautinę partiją sudarė ir jos provokacinį leidinį "Vienybę" leidžia išdavikų, šnių, provokatorių ir politinių diversantų grupė, turinti labai tamprus ryšius su bolševikų partijos ir tarybų valdžios organais (MGB ir MVD).

Priešais gūrus savo "partijos" steigti ir jos organui "Vienybę" leisti pasirinko kaip tik tą momentą, kai laisvės kovos sąjūdžio centrinė organizacija pakeitė savo pavadinimą. Atseit, patogiausią momentą žuvims drumstame vandenyje pažvejoti.

Tos šlykščios priešo klastos tikslai yra šie:
1) dezorientuoti lietuvių tautą, propaguojant defetistines bolševikų tikslus atlinkiančias, mintis ir nuotaikas,
2) skaldyti lietuvių tautos jėgas,
3) atrejus lemiomam nepriklausomybės kovų metui, lengvai likviduoti savo pačių suorganizuotą LTP "partiją", vienu ypu suimant visus jos narius (išskiriant, žinoma, jos steigėjus --

LAISVĖS VARPAS, 8 metus ėjęs, žemaičių partizanų pogrindžio laikraštis.

mos, bet dėl suprantamų sumetimų čia neskelbiame.

Partizanų kovos ir veikimo taktika Jūros srityje apygardose buvo nevienoda. Apdairiau atsargiau veikė žemaičių apygarda. Dėlto jos apylinkėse buvo mažiau priešo represijų ir vietos gyventojų persekiojimų. Kitos dvi apygardos laikėsi priešinamos, agresyvos taktikos. Dėlto, kaip pranešama, ne tik pačios apygardos, bet ir vietos gyventojai labiau nukentėdavo nuo priešo ir tų apy-

jams 1950-51 m. žymiai sugriežtintus ir suaktyvintus veiklą ji patyrė ypač didelių nuostolių žmonių. Priešo akcijai prieš partizanų vadovauti Maskva atsiumtė net patį sovietų saugumo ministrą Kruglovą, kuris savo dispozicijoje turėjo dvi specialias divizijas. 1951 m. žuvo visas Dainavos apygardos štabas su jos vadu Diemedžiu. Po to Dainavos apygardos kovotojai bandė pakeisti veikimo taktiką ir mėgino naujai persiorganizuoti. Tačiau Tauro

apygardos daliniai buvo beveik visai sunaikinti ir kaip kovinga pogrindžio jėga ji tapo bereikšmė. Išlikę kovotojai veikė palaidai, nebepajėgdami apsiginti.

Lietuvos Laisvės Kovos -- partizanų sąjūdžio vyriausios vadovybės būstinė buvo Jūros srityje. LLKS tarybos prezidiumo pirmininku buvo Vytautas, Lietuvos kariuomenės karininkas, kuris veikė išvien su Jūros sritys vadu Germantu. LLKS vadovybė ir Jūros sritys štabas dar 1951 m. pastoviai leido du pogrindžio laikraščius: Laisvės Varpą ir Priskelimo Ugnį. Pogrindžio laikraštis Laisvės Varpas, Jungtinės Kęstučio apygardos organas, žemaičių partizanų pradėtas leisti dar 1945 m., pastoviai ėjo 7-8 metus ir bus turbūt ilgiausiai ėjęs pogrindžio laikraštis ne tik Lietuvos, bet ir kitų tautų rezistencijos istorijoje. LLKS vyriausio vado Vytauto pavduotinis ir Lietuvos pogrindžio karinių pajėgų vadas buvo Vanagas, kurio būstinė, atrodo, buvusi Dainavos apygardoje.

Patvirtindami tai, kas jau anksčiau iš pogrindžio šaltinių buvo užsienyje žinoma, okupantai 1960 m. paskelbė, jog Vytauto tikroji pavardė buvusi Jonas Žemaitis, Lietuvos kariuomenės kapitonas, gimęs 1909 m. Palangoje, volkečių okupacijos metais buvęs gen. P. Plechavičiaus Vietinės Rinktinės bataliono vadas, 1945 m. vasarą įsijungęs į partizanų sąjūdį ir veikęs Raseinių aps. 1951 m. buvęs suparaližuotas ir LLKS prezidiumo pirmininko pareigas perdavęs Vanagui.

Tikroji Vanago pavardė -- Adolfas Ramanauskas, Lietuvos kariuomenės atsargos leitenantas, buvęs Alytaus mokytojų seminarijos mokytojas, dalyvavęs 1941 m. Birželio sukilime, vėliau, volkečių okupacijos metais, pasipriešinėjęs prieš nacius, buvęs Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos narys. Į partizanų sąjūdį įsijungė 1945 m., veikęs Dainavos apygardoje, kuriai tada vadovavo gen. štabo pulk. leit. K. Vitkus -- Kazimieraitis, kuris 1946 m. pogrindžio vadų suvažiavime buvo numatytas Vyriausio Ginkluotųjų Partizanų Štabo viršininku, bet netrukus po to žuvo.

Jonas Žemaitis, -- Vytauto likimas nežinomas. Bolševikų paskelbtas duomenimis Adolfas Ramanauskas -- Vanagas, sovietų saugumo sušektas, buvo Kaune suimtas. Jo tolesnis likimas taip pat nežinomas. Vienų žinlomis jis buvęs Kaune pakartas, kaip beveik prieš šimtą metų tame pat Kaune ir tų pačių rusų okupantų buvo pakartas kito 1863 m. sukilimo vadas kun. Antanas Mackevičius.

Sekančiam straipsny: Nepriklausoma valstybė gyva pogrindyje.

• Mūsų Vytis (2 nr.), leidžiamas Akademinio Skautų Sąjūdžio, šiuo numeriu skiria savo duoklę Lietuvos okupacijos 25 m. paminėti.

Žurnalo turinyje Br. Rallos, M. Naujokaičio, N. E. Sūdavių, K. Drungos, St. Žymanto, M. Minkaus, A. Raškėno straipsniai.

Miško broliai -- partizanai rytiniame patikrinime.

KODĖL NUTYLĖJO?

Rugpiūčio 3 d. Drauge, pirmame puslapyje tilpo straipsnis "Jaunimas Lietuvos laisvinimo sąjūdyje". Straipsnio autorius J. Pr. ten rašo: "Grazina ir Antanas Mažeikos, bei dr. Algirdas Budreckis iš New Yorko šeštadienį, vakare atvyko į Chicago susirūpinę reikiamai lietuviuose propaguoti žygio į Jungtines Tautas reikalą. Šeštadienio vakare jie kalbėjo į lietuvių susirinkusius ir parengimą Jonyno

AKIMIRKOS

Kauno 'supuvimas'

- Negrįžk daugiau - manoji meilė soti...
Negrįžk kas naktį juodo skausmo vainikuoti.
Nurimk šaly, kur pasakingai kvepia mirštančių oazių palmės,
Kur akmenys ir uolos gieda skausmo psalmes,
Kad miesto gatvėse apsvaigęs neilgėčiau
Aistringo kuno kveplančių pavėsių.

(Malda Venerai

Demoniškoji poeto siela ir vi-
sata, ir pasaulį, ir, palyginti, ne-
didelį, dar tik besikuriantį Lietu-
vos miestą, kur jam teko keletą
metų gyventi, jaučia ir mato rė-
kiančiom spalvom apšviestame
"demoniškame" ekrane. Tatai
suprantama ir kitaip negalėtų bū-
ti.

Ir Leonas Skabeika iš visų pu-
sių ir visokių motyvais apdai-
nuoja "miestą, visiškai negirdė-
tą lietuvių poezijoje", - ką buvo
privertęs neatsargiai patvirtinti
net ir bolševikiškai išmarinuotas
mūsų sovietinis kritikas. Jis tik,
žinoma, stengiasi tuo jau gelbėtis
aiškiniu, kad tuose klaiduose,
perdėtose, fantasmagoriškuose
mūsų lietuviško miesto simboliu-
se girdėjosi "politinės opozicijos
gaidos", kas leidžia jam Skabei-
ką sušlieti su maloniausia išvada,
jog jis buvo vienas iš pradininkų
tos "pažangių" rašytojų šeimyn-
nos, kuri vėliau nuėjo pusber-
niauti bolševizmui ir raudonie-
siem okupantam.

Taip, Skabeikos miestas buvo
ne tik ligi tol dar "visiškai ne-
girdėtas lietuvių poezijoje", bet
ir iš viso negirdėtas, kaip toks
lietuviškas miestas mūsų gyve-
nime. Be abejo, tai turėjo būti
ir buvo tik Kaunas, mūsų ano lai-
ko šalies laikinoji sostinė, - bet
koks jis virto spalvingas milži-
nas, žalių varnų ir liktarnų sąs-
kambyje degantis vidurnakčio
fantomas! Toks intensyviai spal-
vingas, kad žmogus galėtų net
patikėti, jei visą dešimtį metų
pats ten nebūtum išgyvenęs.

Poeto vaizduotėje ir jo žo-
džiais tariant, "Kaunas moder-
niškojo amžiaus parfumerijom

BRONYS RAILA

sitąsančios nuogos deivės, rū-
mai, bonios ir kolonos, šilkai,
lindni pajalai ir alkis, prakeiki-
mo sėkla, vidurnakčio alėjų sep-
tynios pagundos, balti stabai ant
sosto, - tai vis mūsų mielas
senasis Kaunas, kur "planingai
būbnija baruose džazbandai", kur
"dirbtuvių sienose plieninės šir-
dys tvaksi", kur "turbinos žvieg-
damos dantis galand" ir kur "gil-
tinė, nužengusi nuo kryžiaus,
vaikšto"...

Štai koks buvo mūsų Kaunas!
Ir dar ne visai toks. Pridėdime
dar porą galonų dažų iš dabar-
tinės sovietinės publicistikos ir
paties Skabeikos mąstymų ligos
metu, gyvenimo pabaigoje. Kau-
nas buvo - "naivus demokratinis
idealizmas", "buržuazinė demo-
kratija", varpininkų šulai, kurie
"prisiitakė prie fašistinio reži-
mo", draugai kabutėse, fašistinė
diktatūra, socialinis antagoniz-
mas, "žlungantis buržuazinis de-
mokratizmas", liberalizmo klyst-
keliai, socializmo idealai, neiš-
vengiama revoliucija, "siaurutis
nacionalinis išganymas", gyvi la-
vonai, davatkos, - ir "tegyuoja
socialistinio pasaulio meilė ir
tiesa"!

Tai Kauno išorinis ir dvasi-
nis piešinys vieno nepriklaus-
omos Lietuvos poeto vaizduotės
vyzdyje. Ir toli gražu ne visai jo
vieno.

Čia mūsų tarpe visą laiką buvo
dvi literatūrinės partijos, kurias
galėtume trumpai ir rupiai pava-
dinti - kaimininkų ir miestininkų.
Kaimininkai tvirtino, kad miestas
lietuvių gadina, pūdo, žudo ir pra-
žydys, tik kaimas jį išlaikė svei-
ką ir gyvą ir gal dar išgelbės
ateityje. Miestininkų partija buvo
negausi, nedrąsi ir neryški ide-
ologinių principų. Lietuviška
miestą, ypač Kauną, šalia Ska-
beikos, dažnai poetine priemo-
nėm kritikavo ar bent sodžių aukš-
tino ir Miškinis, ir Aistis, ir
Kira, ir kone kiekvienas kitas,
iš prozininkų Žemaitė ir Lazdy-

nų Pelėda, Grušas ir Dovydenas,
vėliau Andriušis ir Alė Rūta, iš
dramaturgų ypač patriotingas
Petras Vaičiūnas.

Katrai partijai, net jos kraštu-
tiniam sparnui priklausė Leonas,
nėra jokių abejonių. Išvykęs iš
Kauno į savo gimtąją provinciją,
rašė dar 1928 m. laiškė draugui:
"Kaime tikrai gera". O kai su-
sirgęs vėl apsigyveno tėviškėje,
tai dažnai nuedavo prieš Ašvos
upelės ir, kaip sako sovietinis
kritikas, "žitūrdamas į tekantį
žydą vandent, galvodavo ne tiek
apie savo ligą, kiek apie žmoni-
jos ateitį" (Knygoje išspausdin-
tų to ligos laikotarpio laiškų turi-
nys rodo, kad, deja, daugiausia
galvojo ir rašė apie savo ligą).

Tad Skabeika čia nebuvo labai
originalus, o tik gal spalvingiau-
sias, hiperboliškas, juo-
džiausias. Netekų net daug gin-
čytis, kad jo išgyventasis mies-
tas iš tikrųjų nebuvo nei toks ne-
sveikas, nei toks nuodėmingas,
nei toks gėdoje ir tamsoje supu-
vęs, kaip jį ryškiais dažais tapė
jo poetinė vaizduotė. Be abejo,
literatūroje poetinės nesąmonės
leistinos ir kai kada pagėdaui-
nos sutirštinto ryškumo atsklei-
dimui, - bet nesąmonės, nors ir
poetinės, vistiek lieka nesąmo-
nėm.

Nepriklausomybės laikų Kau-
nas nebuvo moralškai ir socia-
liškai supuvęs, išsigimęs, gavęs
merginų nuodėmės sutrėšes ir
tik nusirpęs pro šalį praeinan-
čiam maskolinui nusirašyti. Nie-
ko panašaus, visai priešingai! Jis
buvo jaunų dvasia ir labai gyvy-
bingų žmonių miestas.

Iš apleisto nedidelio provinci-
jos miestuko jis kūrėsi, augo ir
stiepiėsi greit ir gana sumaniai į
jaunos valstybės sostinės miestą.
Ligų ir ydų jis turėjo gal ne ma-
žiau, bet ir nė kiek ne daugiau,
kaip bet kuris kitas ir bet kurios
kitos šalies miestas nuo mūsų
bendros graikiškai romėniškos
civilizacijos aušros. Jų tarpan
įskaitant prūsus ir rusus, Romą
ir Paryžių, Londoną ir New Yor-
ką.

Rausti lietuviui, tegu ir Kauno
lietuviui nėra nė mažiausio pa-
grindo.

MŪSŲ TIKSLAS - KELTI
LIETUVOS KLAUSIMĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

ne tik Europos lietuvių mo-
kymo įstaiga. Drauge tai ir
kultūros židinys. Mano ma-
nymu reikėtų, kad Gimna-
zija būtų remiama ne tik
finansiniai, bet taip pat jai
parūpinant vis naujų moks-
leivių. Juo labiau, kad Gim-
nazija yra tautinio auklėji-
mo centras, židinys.

— O kokia Tamstos nuo-
monė apie Vokietijos lietu-
vių bendruomenę, kaip ver-
tinate Vokietijos lietuvių
veiklą?

— Tos bendruomenės
vaidmuo svarbus dėl dviejų
priežasčių: Vokietijoje yra
susibūręs didžiausias Euro-
pos lietuvių skaičius. Ant-
ra, Federalinė vyriausybė
palankiai nusistačiusi tų
lietuvių atžvilgiu, taip pat
ir Lietuvos nepriklausomy-
bės atstatymo klausimu.
Juk žinoma, kad Vak. Vo-
kietijos vyriausybė nėra
pripažinusi Lietuvos įjun-
gimo į Sovietų Sąj. Be to,
kadangi pati Vokietija sie-
kia apsiungti su rytine da-
limi, siekia jos išlaisvinimo,
tad čia tarp lietuvių ir vo-
kiečių tautų jau turime in-
teresus bendrumą. Man at-
rodo, kad Vokietijos bend-
ruomenės ir pačių lietuvių
veikla turi reikštis visose
srityse, neišskiriant nė po-
litikos.

— Kaip turėtų reikštis
toji politinė veikla?

— Daugeliu atvejų. Ypa-
tingai gi tinkamom progom
išryškinant mūsų tautos
siekimą atgauti laisvę ir iš-
keliant viešumon sovietų
priespaudą okup. Lietuvoje.

— Gal galite papasakoti
apie lietuvių ryšius su fe-
deraline vyriausybe Bonno-
je?

— Kontaktai su vokie-
čių užsienio reikalų minis-
terija rūpinasi Pasiuntiny-
bės Patarėjas dr. A. Geru-
tis. Jis šioje srityje jau dir-
ba daugiau kaip 10 metų,
man, kaip Dipl. Šefui, pave-
dus. Dr. Gerutis dirba dide-
liu atsidėjimu. Be to, jis
aktyviai dalyvauja ir Vo-
kietijoje veikiančioje Pa-
baltiečių Draugijoje. Jos
vaidmuo mums svarbus.
Svarbus, nes ji, mums pa-
lankia prasme, veikia į Vo-
kietijos visuomenę ir suar-
tina vokiečius ir lietuvius.
Tai svarbu ne tik dabarčiai,
bet ir ateičiai.

— Kaip Tamsta, stebė-
damas tarptautinius įvy-
kius diplomato žvilgsniu,
juos vertinate lietuvių tau-
tos siekiu — kraštui atgau-
ti laisvę — atžvilgiu? Ar
mūsų bylai esama palankių
prošvaisčių?

— Pirmiausia tenka pa-
žymėti, kad Vakaruose nėra
politiko ar visuomenės
veikėjo, kurie būtų priešin-
gi Lietuvos ar Pabaltijo
nepriklausomybės atstaty-
mui. Antra, mes matome,
ypatingai ryšium su šiais
metais sovietų surengtu
okupacijos minėjimu, kad
nežiūrint praslinkusių 25
metų, vis dėlto viešojo Va-
kary nuomonė, ypač spau-
da iškelia okupacijos netei-
sėtumą ir mūsų tautos tei-
sę į nepriklausomybę. Vie-
na tokio nusistatymo ap-
rašų, tai JAV Kongreso
Atst. Rūmų priimtoji Rezo-
liucija. Mums labai svarbu,
kad Vakarai nenutylėtų ar
nepamirštų Lietuvos Nepri-
klausomybės klausimo.
Šiais laikais pats svarbiau-
sias mūsų diplomatinės, po-
litinės veiklos tikslas yra
tai, kad šis klausimas bū-
tų iškeliamas svetimoje vie-
šojoje nuomonėje.

Antra vertus, tarptauti-
niai įvykiai rodo (pvz., kad
ir Vietname), jog komunis-
tų užvaldytoje civilizuoto
pasaulio dalyje egzistuoja
interesų konfliktas ir kad
tuo būdu dabartinės padė-
ties negalima laikyti nei
galutina, nei sutvarkyta.
Dėl to laikytina negalutina
ir dėl sovietų agresijos su-
daryta padėtis Rytų ir Cen-
tro Europoje. Ir juo labiau,
kad sovietų pavergti kraš-
tai, kaip ir Lietuva, siekia
išlaisvinimo iš jiems pri-
mestos komunistinės san-
tvarkos.

RAŠINIŲ
KONKURSAS

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Val-
dyba skelbia rašinių konkursą
studentams neolituanams. Temos
gali būti įvairios, apie stovyklą,
apie suvažiavimą, ar bendrai lais-
va tema. Konkurse gali dalyvau-
ti visi studentai, kurie stovyklau-
sios vasaros neolituanų stovyklo-
je nors ir ne pilną laiką.

Pirmoji premija -- \$50, antro-
ji \$25, trečioji -- \$15.

Rašinius atsiųsti iki šių metų
lapkričio 11 d. kol Rimui Sta-
niūnui -- 4608 S. Troy St., Chi-
cago, Ill. 60632.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. 3 Str. French Cognac 5th 4.59
2. Grain Alcohol 190 proof U.S.P. 5th 4.89
3. Armagnac Imp. French Brandy 5th 4.39
4. Riccadonna Vermouth 30 oz. Bott. 1.29

5. Zubrovka 100 proof 5th 4.75
6. Napoleon Imp. French Vermouth 5th 1.19
7. Bordeaux French Wine 5th 0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų
maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

VEDYBOS

R. SPALIS

Iš naujai išleisto Nidos leidyklos R. Spalio feljetonų
rinkinio "Tarp dangaus ir žemės".

Kad greičiau kas hidrogeninė
bombą numestų! Tegu skandina
visą salą ir manė kartu; nesigai-
lėsiu nė kiek, Na, ir prisigy-
venau. O šaukė visokie gudra-
galviai: jei nėra lietuvičių, ne-
veskit anglės, girdi, geriau ku-
rią kitą iš kontinento. O niekas
iš tų išminčių nepagalvojo, kad
taip padarius, gali dar prasčiau
atsitikti. Susimildami, meskit
kuris atominę bombą, tegu pleš-
ka sala su manim ir su mano
žmona.

Aš, žinoma, ne koks rašėiva,
arba feljetonistas, kuris iš vedy-
bų pasijuokti trokšta. Toks pap-
rastai prie jauniosios širdies ka-
binasi, kad per plati, tai jam si-
jonas per siauras, tai vėl kitur
kurį netvarką žūti. Žinoma,
ir jaunikio nepagaili, baldoda-
mas, atrasdamas visokius nie-
kus, kad ir pasisakyti bijaisi, jog
ieškai žmonos. O aš nuo pat ma-
žens nemėgau juokauti, aš vis
rimtai ir rimtai. Ir paklausykite,
kas man įvyko, tegu jums visiems
bus gera pamoka.

Aš vyras nieko. Dvi rankos ir
dvi kojos, ne per ilgas ir ne per
trumpas, niekas nesibaido kalbė-
damas su manimi, taigi ir vesti
galėčiau neraudonuodamas, tik
tas angliškas arbeidsamtas nu-
kišo mane į tokią vietą, kur per
šimtą kilometrų nė vienos lietu-
vaitės, tikra Sahara. O aš, žmo-
gus nuodėmingas, dairausi žmo-
nos ir mėnesi, ir kitą, ir trečią,
net verkti norisi, o lietuvaitės
nerandu, ir baigta. Nėra tokios
aplink. Prisipažįstu neveidmai-
niaudamas, kad ir anglė būtų ge-
ra, tik negabus kalbai. Keletą žo-
džių išmokau ir tuos kartais su-
maišau. Su visais savo bosais ir
kitais pažįstamais tik rankų pa-
galba susikalbu, o į gražią ang-
lę tik pamerkti sugebu. Kita lyg
ir stabteli ir pasižiūri į mano
nebiaurį išvaizdą, bet, kai pra-
sižioju, nutrūksta ryšys, pabė-
ga mergaitė.

Taigi gyvenu po truputėlį, ang-
liškai neišmokstu, lietuviškai pa-
mirštu, o vesti toks noras, to-
kia laimė, kad ir pasaulis nebu-

mielas, nors ir saulė šviečia.

Nemanykit, mėginau visai
gelbėtis. Rašiau ir į lietuvišką
laikraštį, paramos prašydamas,
svarus siųsdamas. O iš ten vi-
sokius popierėlius man atgal su vi-
sokiais klausimėliais, ar mano
nosis vietoje, kada pirmą kartą
mamą šūktelėjau ir ar tėvą pris-
simenu. O gale dar keistesnis
klausimas: kokią žmogą noriu
gauti? Galvojau bent pusę dienos,
bet, nieko gudraus nesugalvojęs,
jokių matų ir spalvų nesukom-
binavęs, atvira ir drąsiai para-
šiau. Tegu būna neinteligentė, te-
gu moka bulvės skusti, ir liežu-
vis kiek galima trumpesnis.

Laukiu, vestuvėms pradėjau
ruoštis, juodą eilutę pirkau, po-
rą bonkų į spintą įdėjau, o lai-
škas labai prastas nuo redakto-
riaus. Atsiprašau, tautietai, Ra-
dom: ir svoris atitinka, ir lie-
žuvis kaip pagėdaujat, tik inte-
ligentė, netinki jai.

Žinoma, aš vėl laišką ir sva-
rą redaktoriumi. Nesvarbu lie-
žuvis ir svoris, siųsk, kokią
randi. O jis man į tai vėl: at-
siprašau. Neturim prastos, vi-
sos daktarės, muzikės, rašyto-
jos, filosofės, solistės. Jei ka-
da kuri prasta užsiregistruos,
tuojau žinią duosim.

Dar pusetim praėjo. Ir ves-
tinių vyną išgėriau ir juodą ei-
lutę sunešiojau, ir pamažu vil-

ties nustoju, nes prastos nesi-
registruoja, ir baigta.

Laikas slenka, ne pirmos jau-
nystės aš: kinkos ne tokios tvi-
rtos, ir ūsai tartum sidabru bars-
tos, bijau ir į veidrodį pažvelgti,
bijau savo viengungiško liki-
mo.

Kartą į kino teatrą užėjau, už
bilietą šilingą sumokėjau. At-
sisėdau tamsoje, kepturę mai-
gau, kai netyčia kažkam užmy-
niau ant kojos.

-- Sorry, -- sakau.

-- All-right, -- atsako greta
moteriškas švelnus balsas.

Nuščiuo man širdis, nematau,
kaip šaudosi kovbojai, kuris ten
kurį ima. Aš dirst į ją, ji dirst
į mane. Kad ir tamsu, matau --
dar nesena. Nežinau, kaip ir pa-
žinti tėti, susipainiojo visa drą-
sa, tik, dėkui Dieviui, ji pakrūtėjo
ir man koją paspyrė.

-- Sorry, -- sakau.

-- All-right, -- atsakiau, ši-
luma muša, matau, kalba mez-
gasi, kad tik nepažiropsčiau.

Po minutės aš ją lengvai pa-
stūmiau alkūne.

-- Sorry.

-- All-right.

O toliau jauėjo, kai sviestu
patepta.
Ji savo rankinuką numetė man
at batų, aš jai pelenus išskračiau
ant suknėlės. Ji man skrybėlę
užkabino, aš jai palta prisėdau.

Aš jai sorry, ji man all-right, ji
man sorry, aš jai all-right. Žo-
džių, kalbamės, kaip senį pažįs-
tami. Aš į ją, ji į mane dirst.
Ji man šyp, aš jai šyp, Flirtuo-
jam, net širdis kaista.

Matau, proga šimtaprocentinė.
Praleisi -- amžiams viengungis
liksi. Reikia rizikuoti dabar ar
ba niekad. Taigi, dar kartą baks-
telėjęs jai alkūne, vietoje sorry
sakau jai angliškai:

-- Marry? -- rodau į save pirš-
tu.

-- All-right, -- atsako, tik-
riausiai išraudusi, tik, deja, ne-
simato, tamsu.

-- To-morrow?

-- All-right.

Norėčiau daug ką paklausti, tik
lietuviškai ji nesupranta, o ang-
liškai nutariau nemėginti, nes,
ko gero, pabėgs ir filmos nebei-
gusi žitūti. Nelaukdamas pačiu-
pau jai už rankos, ji užmano. Sė-
dim ir nepaleidžiam vienas kito,
kad susigrūdime nepasimestu-
mėm. Pamiršom ekrane, šir-
dimis gyvename, kurios plaka į
taktą. O čia kaip tik šviesa už-
sidėgė, pakilo visi, stumdosi,
trinaisi. Pirmą kartą ir į savo
anglę pasižiūrėjau. Juodplaukė,
tamsiaodė, šiaip nieko jai ne-
trūsta, vesti galima. Susikibę iš-
ėjome, na, ir tokia meilė iš karto,
kad ir žodžių nereikia. Prie kiek-
vienos lempos žitūrimė į akis. Bū-

tumėm tiesiai registruotis nuėję,
deja, veltui duris klabinom.

Aš jai ant popieriuko datą už-
rašiau ir į registracijos duris
bakstelėjau.

-- Okey? -- paklausiau.

-- All-right, -- atsakė. Tokia
jau protinga.

Laukiu nesulaukdamas dienos,
galvoju, ar ji ateis, ar gal tik
pajuokavo iš forinio. Atėjo my-
limoji. Užpildė visas anketas,
viską sutvarkė. Pakartojau, ką
man liepė pakartoti, gerai ar ne-
gerai -- nežinau, priesaikos me-
tu anglas dažnai ašaras valė.
Betgi paspaudė mums rankas ir
išleido į gyvenimą.

Gyvenam. Šnekėt netenka, nėra
laiko -- bučiuojamės. Mėnuo
kaip diena praėjo. Žinoma, ne
be to, reikia ir pakalbėti. Ji jau
labai jautri. Marydama mano ne-
gabumą kalbai, nevargina manęs,
nemoko angliškai, aiškinamės to-
kius jaukius žodeliais iš šimty-
lėjusių žodyno. Pavyzdžiui, čak
čak reiškia pasibučiuokim, flu-
liu -- eime miegoti, kram kram
-- valgyti, pliu -- gerti, fus --
nemalonumas, blogas oras, gal-
vos skaudėjimas, nesimpatiškas
žmogus.

Taigi susikalbam, Angliškai
vis nesimokau, galvoju, suspėsiu
po metų, kitų, kam gi save var-
ginti, kam gi galvą laužyti! Gal
taip ir ilgai būtumėm tėsė, tik

Įspūdingas momentas iš Tėvynės Valandėlės Vasario 16 Gimnazijoje. Dešinėje prof. kun. S. Yla, buvęs Stutthofio kalnys, taria žodį.

V. Bacevičiaus nuotrauka

Studijų savaitė Vokietijoje

Metinis įvairiuose kraštuose gyvenančių lietuvių susitikimas

V. ALSEKA

Rugpiūčio mėn. pradžia buvo pažymėtina Europos lietuvių gyvenime. 1 - 8 dienomis Vasario 16 Gimnazijoje įvyko 12-ji iš eilės Studijų Savaitė, o jai besibaigiant ir Vokietijos lietuvių suvažiavimas. Stud. Savaitė, kaip paprastai, pasižymėjo rinktinės lietuvių intelektualų paskaitomis, plačia menine programa. Šiais metais ji buvo ir gausiausia, nes dalyvavo apie 150 asmenų, atvykusių bent iš trijų kontinentų kraštų: ne tik iš Vokietijos, bet ir iš Australijos, JAV, Kanados, o iš europinių valstybių -- iš Anglijos, Ispanijos, Italijos, Belgijos, Olandijos, Šveicarijos, Prancūzijos, Švedijos. Šį kartą galėjai stebėti ne tik įprastinius kultūrinių veidus, bet ir geroką jau-

nimo būrį -- tai lietuviai studentai iš Anglijos, Prancūzijos, Vokietijos. Vis dėlto jaunimo atranka nebuvo vykusi -- pvz., iš Anglijos atgabenti moksleiviai savo nekulturningą elgseną kenkė lietuvių vardui ir porą jų net teko pašalinti. Tai pamoka ateičiai. Taip pat kviestinas toks jaunimas, kuris labiau domėtųsi paskaitų mintimis, o ne -- šokiais. Šių pastarųjų netrūka ir namie, o lietuvių iškilnesniųjų intelektualų paskaitos -- retas įvykis ir ypač Europoje, kur jie kaip tik išsisklaidę ir susiburia nebet per tradicinės Studijų Savaitės. Iš tikrųjų, be kelių išimčių, į

Huettenfeldą, Vasario 16 Gimnazijos sodybą šiais metais rugpiūčio pirmomis dienomis buvo atvykę lietuviai kultūrininkai, nemažas būrys visuomenininkų, kreipė dėmesį ir gausi dvasininkų grupė ir visa eilė dirbančių Lietuvos diplomatinėje tarnyboje. Be to, pirmą kartą stebėjome tiek daug JAV lietuvių -- jaunimo, visuomenininkų, menininkų, pirmą kartą lankėsi itin gausus Clevelando lietuvių skaičius.

Šių metų Stud. Savaitės svorį pakėlė aukštieji svečiai: Vysk. dr. Pr. Brazys, ir Diplomatinijos Šešas min. St. Lozoraitis, diplomatinėje tarnyboje dirbąs buvęs dr. A. Gerutis iš Berno, St. Lozoraitis, jr., pulk. J. Lanskonskis, laisvinimo veiksmus, VLIKą ir Laisvosios Lietuvos Komitetą atstovavo iš New Yorko atvykęs dr. K. Čeginskas, iš Šveicarijos atvyko prof. J. Eretas, dr. P. Radvila, iš Anglijos -- raš. R. Spalis, apie 10 veikėjų, iš Romos -- be Lozoraičių, kun. prof. St. Yla, paskaitą skaitys kun. dr. J. Vaišnora ir V. Banaitis; iš Vatikano liet. radijo programos kun. V. Kazlauskas, iš Švedijos -- inž. J. Kriaučiūnas, tolimąją Australiją atstovavo šiuo metu Heidelberge studijuojanti I. Česnaitė (aktyvi diskusijų dalyvė), iš Kanados atvyko ir itin sėkmingai pasirodė koncerte sol. Janina Liustikaitė.

JAV lietuvių -- Savaitės dalyvių buvo ir iš Los Angeles ir iš Chicago ir iš Clevelando bei New Yorko ir kitų miestų. Clevelandas buvo atstovaujamas gausiausiai, nes atvyko dr. Lenkauskas su žmona Milda Lenkauskienė, kuri, kaip PLB Valdybos sekretorė, sveikino į Huettenfeldą iš visur sugrįžėjusius lietuvius, aktyviai dalyvavo diskusijose K. Martinėnas, kupinas kėlonės (spūdžių trumpai pasirodė V. Bacevičius, Clevelando jaunimą -- studentus atstovavo Gasparaitis, Kavaliūnaitė, Gailiūšytė, Lankauskaitė ir kiti, New Yorkiečiai (tiksliau -- New Jersey), Worcester reprezentavo dr. K. Čeginskas ir solistė Aušra Vedeckaitė, pastaruoju metu studijuojanti Europoje.

Pagaliam, Vokietijos lietuviai -- profesoriai Ivinskis, Maceina, Grinius -- tai veidai, neatsiejami nuo Studijų Savaitės programos. Prie jų priskirtinas, iki šiol buvęs kiekvienos Savaitės paskaitininku -- dr. K. Čeginskas ir visų meninių pareigūnų vadovė Alina Grininė. Jos dėka kasmet surengiamos nepaprastai įspūdingos Tėvynės Valandėlės. Savaitėje lankėsi E. Simonaitis, Norkaičiai ir visa eilė kitų.

Keli žodžiai apie Savaitėje bu-

maniau, jog gaisrininkai atliks... Ką gi, gyvenam. Šnekamės, Keletas lietuviškų žodžių, keletas hebraiškų, dalis angliškų ir savų sugalvotų. Viskas pusė bėdos būtų, tik tuo daugiau tarpusavyje susiprantam, tuo blogiau susišnekam su kitais. Jei kur teks susidurti su manimi ir išgirsti žodį tiriurliuk, nenustebkit, mūsų šeimoms kalboje tai reiškia iki pasimatymo.

usias devynias paskaitas. Jos daugumoje lietė pasipriešinimo okupacijai, laisvės kovų 25-ą sukaktį. Centrinė paskaita teko laikyti dr. K. Čeginsko (jis kalbėjo vietoje negalėjusio atvykti dr. A. Damušio) paskaitą apie lietuvių kovas ir pastangas atgauti tėvynę laisvę, toliau pažymėtina Diplomatinijos Šešas min. St. Lozoraitis -- "Nuo Atlanto Akto iki Pavergtųjų Tautų Savaitės", V. Banaičio, laikinai įsikūrusio Romoje -- Sovietų ūkio politika Pabaltijų (jos santrauka jau žinoma Dirvos skaitytojams), rašytoju R. Spalio -- apie lietuvių literatūros balansą per 25 metus. Vysk. dr. Pr. Brazys populiaria forma dėstė krikščionybės likimo ir tautybės išlaikymo klausimus. Pagaliau, savo lygiu ir įdomiais, giliomis, originaliomis mintimis bei geru paruošimu pasižymėjo dar trys paskaitos, tai Romoje gyvenančio dr. kun. J. Vaišnoros apie Tautiškumo problemą sovietinėje teorijoje ir praktikoje, prof. dr. J. Ereto (Mažųjų tautų ir valstybių vaidmuo) ir prof. A. Maceinos -- Kultūros sekularizacija (supasaulinimas -- daugiausia atitolusi nuo bendrosios Savaitės temos).

Programai vykusiai vadovavo dr. J. Grinius. Jis vedė ir diskusijas, nors kartais leidamas kai kuriems dalyviams pernelyg ilgai dėstyti savateorijas. Diskusijos vyko po visų paskaitų, išskyrus Vysk. Pr. Brazys ir V. Banaičio. Visos jos kėlė ne tik vyresniųjų, bet ir jaunimo dėmesį. Jos atitinkamai papildė, patvairino, nupalvino prelegentų mintis. Dėl to verta kai kurias diskusijose kalbėjusių mintis priminti, išryškinti. Juo labiau, kad tos mintys liudijo apie mūsų išieivį -- Europoje ar JAV bei kitur gyvenančių -- nuotaikas, galvosėn. Paskaitininkų mintys, kiek girdėti, numatoma skelbti žurnaluose ar atskiruose leidiniuose, tačiau ir ties jomis dar viena kita progą teks sustoti.

Dalyviai įdėmiai sekė devynias paskaitas, meno programą. Buvo įspūdingas laužas, vykęs links-mavakaris, visus jaudino įspūdinga Tėvynės Valandėlė. Ji vyko lauke dalyviams žygiuojant, su deglais, prie aikštelės, kur buvo muleista tautinė vėliava. Prieš muleidžiant vėliavą itin jautri, prasminga žodį tarė buvęs Stutthofio kalnys prof. kun. St. Yla. Nuotaiką kėlė Karo Muziejaus apeigų garsai bei muzika. Vėliau vyko literatūros vakaras, kurio metu dr. J. Grinius priminė literatūrinės sukaktis: Dantės Alighieri 700 m. ir lietuvių rašytojo V. Ramono 60 m. gimimo, 50 m. sukaktį pasirodžius Milašius "Simfonijoms". Buvo skaitomos Ramono "Kryžių" ištraukos, stud. Masiulis iš Paryžiaus deklamavo prancūziškai Milašius "Rudens simfoniją", rašytojas R. Spalis perskaitė ištrauką iš spaudai ruošiamo jo veikalų ciklo ketvirtojo tomo. Penki jaunuoliai skaitė Ant. Jasmanto (A. Maceinos) "Gruodo" rinkinyje įdėtus eilėraščius. Vakaras -- Tėvynės Valandėlės tęsinys -- buvo patvairintas dainomis, eilėraščių deklamacijomis (Maironis, Brazdžionis), kelias dainas

Seserys Gočalkaitės su rašytoju R. Spaliu studijų savaitėj Vokietijoje.

V. Alseikos nuotrauka

nas įspūdingai padainavo sol. J. Liustikaitė.

Priešpaskutinę Stud. Savaitės Huettenfelde dieną, rugpiūčio 7-ą, įvyko trijų solistų vokalinis koncertas. Lietuvių liaudies dainas ir kai kurių operų (Mozart, Puccini ir kt.) arijas atliko trys solistai, atvykę iš trijų kraštų: Janina Liustikaitė (Kanada), Aušra Vedeckaitė (JAV, pastaruoju metu Austrija ir V. Vokietija) ir iš Anglijos -- tenoras L. Baltarus (Baltrušaitis). Koncertas buvo vykęs, klausytojams padaręs įspūdžio, juo labiau, kad Vokietijoje vokalinis koncertas -- retas reiškinys. Koncertas sukėlė ir minčių.

Gimnazijos salė per mažą, ji vos talpino Stud. Savaitės dalyvius. Jau negalima tikėtis, kad joje tilptų bent pusė į Vokietijos Liet. Suvažiavimą atvykusių, o jį gi buvo, rugpiūčio 7 dieną atvykusių, net iki 700. Lietuvius solistus tegalėjo išgirsti, geriausiu atveju, gal tik 10% viso suvažiavimo dalyvių. Todėl tektų silyti kitų suvažiavimų progomis

(neturint didesnės salės) rengti grynai ore.

Koncertas iš visur sugrįžėjusiems lietuviams tai tik viena medalių pusė. Būtina susirūpinti ir apalamai kultūrine programa, kai į vieną vietą suvažiuoja net keli šimtai lietuvių. Jau buvo atveju, kaip pvz. Joninių proga buvo surengta įspūdinga programa prie laužo. O žiemet? Tebuvo stalai, palapinės nakvoti ir daug galimybių pasinaudoti svajinamaisiais ir kitokiais gėrimais. Kas nors naudingos, prasmingos šitų svečių lietuviškumui, kultūrai, tėvynės ilgesiui pakelti? Ne, to kaip tik pasigenda. Atrodo, kad tie šimtai (čia nekalbama apie Stud. Savaitę, bet apie Vokietijos Kr. Valdybos rengtą suvažiavimą) teatvažiuo pasimatyti su pažįstamais ir... grįžti atgal namo.

DIRVOJE GALIMA
ĮSIGYTI NAUJŲ
LIETUVIŠKŲ KNYGŲ

RUOŠIASI MADŲ PARODAI

Jau ankstyvą pavasarį susirinko grupė Putnamo Seselės rėmėjų aptarti spalio 3 d. įvykstančios Madų Parodos pobūdžio.

Šį kartą madų paroda yra numatyta suruošti kitokia, nes S. Tamulaitienė iš Los Angeles ir I. Stašaitytė-Borgogni iš Chicago, abi savo srities specialistės, profesionalės, baigusios tos rūšies mokyklas, sutiko suvoti originaliai sukurtais rubais pasidžiaugti su Chicago ponionomis. Parodos rengėjos įvertina jų abiejų didelę auką, nes jos atsisako bet kokio atlyginimo. Ponija Tamulaitienė atvyksta iš Kalifornijos su savo dukrele, kuri dalį savo mamytės sukurtų rūbų pamodeliuos.

Modeliuojančių ponių tarpe matysime daugumoje gerai pažįstamus veidus -- ponias, kurios jau kelinti metai iš eilės Cicero Rėmėjų prašomos ištisės tiki-

nančių ranką. Be jų, Cicero skyriaus parama Putnamo Seselės būty perpus menkesnė.

Šiais metais sutiko modeliuoti R. Augintė-Bialek, D. Stašaitytė-Borgogni, p. Katelienė, solistė Roma Mastienė, Nijolė Manelienė -- dažnai Chicago miesto centro pačiose geriausiose krautuvėse modeliuojanti, N. Miežlienė, J. Mačiulienė, M. Meskauskaitė ir N. Vengrienė. Programos pranešėja sutiko būti aktorė E. Blandytė. Paveikslus paukojo dail. Pautienius ir dail. Zumbakienė. Rėmėjos nepaprastai už tai joms yra dėkingos.

Bilietai yra jau platunami Chicago -- Marginiuose.

Rėmėjos laukia ir šiais metais chigagiečių didelio susidomėjimo šituo parengimu, nes naujas parodos veidas atneš ir šviesios nuotaikos.

kartą vėlai grįžtam iš kino teatro. Pakeliui kažkokia moteris neranda kelio, ar koks ten galas ją užpuolė. Sustabdė mus ir tarataлина. Nurodžiau žmoną.

-- English, -- sakau.

Žmona purto galva ir rodo mane.

-- He English.

Abu nesusikalbam. Dingtelėjo man po širdimi, kas atsitiko, koks nelabasis painioja, ką aš vedžiau, iš kur ji? Matau -- jos angliška kalba prastesnė ir už mano.

Ir šiaip ir taip galvojęs nutariau draugą pasikviesti, mokyti vyrą.

Draugas -- žmogus doras. Po savaitės atvažiuo, išsibučiavo-me. Vėdu pas žmoną. Užtaratolino jis jai angliškai. Pokieklailko pasisuko į mane.

-- Ji nesupranta.

-- Aš ir be tavęs žinau, kad ji nesupranta. Mėgink kitas kalbas, palausk, kokios ji tautybės.

Draugas stengiasi, net kakta aprasojo jam. Po pusvalandžio išskėtė rankas.

-- Ji ne europietė.

Na, aiktelėjo man po širdim. Vėdu draugą prie stalo vaišėms ir pats nesusigaudau, ką darau.

-- Titi? -- Žmona paklausė, reiškia, ar nuo sriubos pradėsime.

-- Da trop fus, -- sakau jai,

kad man vis tiek, toks piktas jautasi.

-- Liuliu fu, trim ta ta, -- piktai atkirto jina mūsiškai, kad eičiau miegoti su savo bloga nuotaika.

Draugas, šaukštą paleidęs iš rankų, žiūri išsižiojęs, o aš susinervinęs, norėdamas jį nuraminti, ir sakau:

-- Bu, bu, tram pa pa, cir vik ka ta pi...

-- dėstau jam užsimiršęs, o jis tik kepurę ant galvos ir pro duris, net palta paliko.

-- O koki? -- pastatė žmona akis, norėdama sužinoti, kas atsitiko.

Po to nuotykio ir čak čak nesinori ir nuotaika praščiausia. Užsimovęs kepurę ant galvos, išėjau pas angliu atlaso skolin-tis. Šiaip taip gavęs, grįžau pas žmoną, atverčiau jai visą pasaulį ir visaip teliuluodamas reikalauju, kad nurodytų, iš kur kilusi. Suprato, bakstelėjo į Pales-tiną.

Tokio nuotykio dar mūsų giminėje nebuvo, kad iš Azijos ar Afrikos būtų mums vedę. Na, pusbroliis su čigone buvo pabėgęs, bet ji iš Vengrijos, o kad man taip pasitaikytų...

Iš savo pusės ji reikalauja, kad pasakyčiau, iš kur aš kilęs. Tyčiomis bakstelėjau į Berlyną. Po to toks riksmas kilo, kad

Spalio 3 d. Chicagoje ruošiami Madų paroda. Jos rengėjos buvo susirinkusios aptarti paruošiamuosius darbus. Nuotraukoje iš kairės sėdi: R. Mastienė, N. Vengrienė, I. Borgogni, M. Remienė, S. Olšauskienė, Stovi: Katelienė, D. Borgogni, J. Mačiulienė, R. Bialek ir A. Prapuolenytė.

V.A. Račkausko nuotrauka

ELIZABETH**TAUTOS ŠVENTES
MINEJIMAS**

Lietuvių Tautinės Sąjungos Elizabetho skyrius ruo-

šia Rugsėjo 8-sios Tautos Šventės paminėjimą-banketą, kuris įvyks rugsėjo 25 d., 7 val. 30 min. vakare, Lietuvių Laisvės Salėje, 269 Second Street, Elizabeth, New Jersey.

**PELNYKITE DIVIDENTUS
KETVIRČIAIS**

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4½% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMIS PASTU
KETVIRČIAIS... INVESTMENT
SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

**ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius
Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;
Suburban Phone: 656-6330.

**Tinkami rūbai duoda gerą
savijautą****DĖMESIO**

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes aprensime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir paltai,
MANHATTAN marškiniai,
LEE ir DISNEY skrybelės.
Krautuvėje Jūs laukiami
kasdien,
o sekmadieniais
nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilges-
niam išsimokėjimui be nuošimčių!
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

**COSMOS PARCELS EXPRESS
CORP.**

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, tu-
rinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti.
Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai
apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausios aukštos rūšies
prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus
mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 — 2nd Avenue — AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 W. 14th St. CH 3-3005
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue — DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street — CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue — LI 2-1767
- SO. BOSTON 27, Mass. — 327 W. Broadway AN 8-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO, Ill. 60622 — 2222 W. Chicago Ave. BR 8-6966
- CHICAGO, Ill. 60608 — 3212 So. Halsted St. WA 5-2737
- CLEVELAND, Ohio 44113 — 964 Literary Rd. TO 1-1068
- DETROIT, Mich. — 7360 Michigan Avenue — VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. Tel. GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau — GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Avenue. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. Tel. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 — 4th Street — PO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street — MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street — GR 2-6387
- PHILADELPHIA 22, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter St. FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street — PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave. — GR 6-2781

Kaip žinia, Rugsėjo 8-ji yra skaitoma mūsų antroji Tautos šventė, nes tą dieną Vytautas Didysis, 1430 metais, buvo paskyręs vainikavimosi datą Vilniuje. Deja, dėl lenkų pasienyje padaryto smurto Vytautas iš imperatoriaus Zigmanto Liuksemburgiečio vainiko nesulaukė.

Atitinkamą žodį apie Rugsėjo 8-sios dienos reikšmą pasakys jaunas istorikas ir aktyvus Lietuvos reikalų gynėjas Algirdas Budreckis. Meninė dalis bus įdomi ir įvairi. Ją atliks aktorius Vitalis Žukauskas iš New Yorko, Elizabetho moterų ketvertukas "Mamytės ir Dukrės" ir kita. Po programos bus vaisės ir šokiai Gutausko orkestrui grojant.

Tai bus pirmas toks plėčios apimties mūsų antrosios Tautos šventės minėjimas Elizabethėje. Tikimasi, kad ne tik New Jersey, bet ir New Yorko lietuviai gausiai atsilankys.

Bilietus galima įsigyti Elizabethėje pas Petrą Lanį, Henriką Bitėną, Algirdą Kačanauską, Praną Damijonaitį ir kitus skyriaus narius. j. vbs.

DETROIT

• Aušros Anužytės ir Slasio Klimo sutuoktuvės įvyks rugpiūčio 28 d., 11 val. Detrote šv. Antano parapijos bažnyčioje.

Aušra Anužytė yra užaugusi Detrito kolonijoje ir žinoma savo veikla skautų organizacijoje. Yra baigusi Detrito lituanistinę mokyklą ir trejetą metų dainavusi Birutėčių mergaičių chore. Aušra yra pasirinkusi mokytojos profesiją ir studijas tęs toliau.

TĖVŲ ŽINIAI

Detrito Lituanistinės mokyklos mokinių tėvams pranešama, kad mokslo metus pradėsime rugsėjo 11 d., šeštadienį. Tėvams žinotina, kad jau yra sukomplektuotas pilnas aštuoniems skyriams mokytojų kadrą. Taigi mokykloje dirbs viso vienuolika mokytojų, nes šalia skyrių mokytojų bus tikybos, dainavimo ir choro ir tautinių šokių mokytojai. Ir šiais mokslo metais mokykla naudosis tomis pačiomis patalpomis, kaip ir perėjais metais. Taigi pirmieji keturi skyriai mokysis šv. Antano parapijos mokyklos patalpose, o vyresnieji, nuo penkto iki aštunto skyriaus, šv. Kazimiero parapijos mokykloje.

Naujų mokinių registracija jau pradėta ir tęsis iki pirmojo mokslo metų šeštadienio. Mokiniai, kurie užsiregistruos iki rugsėjo 1 d., gaus vadovėlius jau pirmąjį mokslo šeštadienį. Tėvų patogumui registruojami ir vyresni mokyklinio amžiaus vaikai, kurie iki šiolie nėra lankę lituanistinės mokyklos, bet nori įstoti į aukštesnius skyrius. Tokie mokiniai bus perkelti į atitinkamus skyrius, jeigu išlaikys nustatytus egzaminus. Visi mokiniai registruojasi pas mokyklos vedėją S. Šližį telefonu CR 8-2436 arba pas Tėvų Komiteto pirm. A. Misiūną tel. 841-3026.

WORCESTER**ATLANTO RAJONO
SKAUTŲ STOVYKLA**

Šiais metais skautų ir skaučių rajoninė stovykla įvyks nuo rugpiūčio 29 d. iki rugsėjo 5 d. Worcester County 4-H Camp Spencer, Mass. ši graži stovyklavietė yra pušyne prie gražaus ežero, kur prieš kelis metus

įvyko "Žalgirio" stovykla.

Stovykla "Vilnius" pradedės sekmadienį oficialiu atidarymu 5:30 p. p. prieš tai visiems stovyklautojams dalyvaujant pamaldose. Stovyklos uždarymas įvyks rugsėjo 5 d., 2 val. p. p.

Stovyklos "Vilnius" viršininkas yra s. P. Molis, 72 Topsfield Circle, Shrewsbury, Mass., sesių stovyklos viršininke ps. R. Lora, 218 Franklin St., Elizabeth, N. J., paukštyčių past. virš. s. Simanskienė ir vilkiukų past. virš. ps. R. Jakubauskas. Stovyklos registracijos mokesį siūsti stovyklos virš. pav. ps. V. Gedmintui, 50 Everton Ave., Worcester, Mass.

Visais stovyklos reikalais kreiptis į stovyklos vadovus. Visi yra kviečiami ir laukiami aplankyti skautų stovyklą "Vilnius".

**ŠAUDYMO VARŽYBOS
KANADOJE**

Pranešame, kad XV-jų šiaurės Amerikos Lietuvių Sportininkų Žaidynių pirmosios lietuvių šaudymo varžybos įvyks š.m. rugsėjo 4 d. (pradžią 10 val. 15 ryto) St. Catharines, Ont., Canada, Kanados Lietuvių Dienų metu.

Vyriausias šaudymo varžybų teisėjas yra J. Zavyš. Visi suinteresuoti šiomis šaudymo varžybomis registruojasi iki rugpiūčio 27 d. adresu: Mr. J. Zavyš, 18 Havelock St., Toronto 4, Ont., Canada

ATVAŽIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite

"69" MENO GALERIJĄ

VIRŠ 200 LIET. DAIL.
PASKUT. DARBŲ

KAILIŲ PREKYBĄ

ĮVAIRŲS KAILIAI

"SPARTA" atstovybę

RADIJO, RAŠOMOS IR
SKAIČIAVIMO MAŠINOS

MUZIKOS NAMUS

PIANAI IR VARGONAI

Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505

Sav. STASYS ORENTAS

2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

VASAROS ATOSTOGAS

MALONIAI KVIEČIAME PRALAISTI

MEŠKOS VASARVIETĖJE

42 Beach Street

Monument Beach, Cape Cod, Mass.

Tel. 759-3251 (Area Code 617)

Rami poilsiui aplinka, šiltas Atlanto vanduo,
baltas papludimio smėlis, geras maistas ir malonus
patarnavimas užtikrina užsitarnautą poilsį.

Laisvalaikio pajvairinimui:

- valtis — žuvalimui
- teniso aikštė
- sail-fish buriavimui
- vakare tėvams išvykus
prižiūrimi vaikai.
- stalo tenisas

Sezono pradžia birželio mėn. 19 d. Prašome rezervuoti sau vietą iš anksto:

S. M. Lušys,

88-01 104th Street, Richmond Hill 18, N. Y.

Tel. VI 9-1193 (Area Code 212).

I. Veitas,

72 Congress Street, Braintree, Mass. 02185

Tel. 843-2146 (Area Code 617).

Sezonui prasidėjus kreiptis tiesiog į MEŠKĄ.

ŠEŠTADIENĮ, RUGPIŪČIO 21 D.

NUO 9:30 VAL. RYTO iki 6:00 VAL. VAKARO

**VIENOS DIENOS
SANDĖLIO
IŠPARDAVIMAS****SEARS WAREHOUSE
4200 LAKESIDE AVE.****SUTAUPYKITE IKI 50%**

- Automatinės indų plovimo mašinos
- Pakabinamos ir pastatomos virtuvinės spintelės
- Siuvimo mašinos
- Grindims vaškuoti mašinos
- Televizijos
- Stereo
- Kenmore skalbimo ir džiovinimo mašinos
- Šaldytuvai
- Freezeriai
- Siurbiai
- Kenmore gaminės ir elektrinės plytos
- Įvairūs baldai
- Dehumidifiers
- Vėsinuvai
- Vasariniai baldai
- Įvairūs staliukai
- Įvairūs pirkiniai.

IR DAUG KITŲ NEREKLAMUOTŲ SPECIALIŲ NAMŲ REIKMENŲ!

PIRKITE**IŠSIMOKĖJIMUI****JOKIO ĮMOKĖJIMO**NAUDOJANTIS SEARS EASY
PAYMENT PLAN**DIDŽIULĖ AIŠKTE****NEMOKAMAI****MAŠINOMS****PASTATYTI**

NETOLI NUO SANDĖLIO.

ATVYKITE ANKSTI

GERESNIAM PASIRINKIMUI.

4200 LAKESIDE AVE.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Išjunkime į dabar vykdomą Vilties Draugijos narių verbavimo vajų!

Jeigu Vilties Draugija turės daugiau narių, jeigu kils jų įnašų suma, — stiprės ir gerės Dirvos laikraštis. Pasiryzkime ir šiandien pat savo įstojimu, artimųjų, ypatingai jaunųjų įrašymu ar turimųjų įnašų pakėlimu paremkime savo laikraštį.

DĖMESIO GYDYTOJAMS

V. D. U. Medicinos ir Odontologijos 1940-1941 m. kurso dalyviai, Lietuvių Gydytojų suvažiavimo proga Detroite, susirenka rugsėjo mėn. 4 d., šeštadienį, 8 val. vakare, Northland Inn — VI aukšte paminėti pirmosios pažinties dvidešimtpenketmetį. Dalyvauja ne tik gydytojų šeimos (Ambrozaitis, Aukštinaitytė, Bagdonaitė, Baltrukėnas, Balukas, Baniukaitytė, Bielickas, Čeičys, Daniliauskienė, Dargis, Godelytė, Grajauskaitė, Grinevičius, Indreikaitė, Jankauskas, Jurkūnaitė, Kastys, Kataršytė, Knystautaitė, Labuckaitė, Lipskis, Majauskas Mitkutė, Norkutė, Oželytė, Pemkus, Petruškevičiūtė, Pundytė, Pundzevičius, Pužauskas, Raubaitė, Rėklaitytė, Rudaitytė, Rindzevičiūtė, Sidrys, Statkevičiūtė, Stulpinaitė, Tamašauskaitė, Ulevičiūtė, Va-

laitis, Vazbytė, Vintartaitė, Venskūnas, Žilinskas), bet ir jų kvieisti svečiai.

Kurso pobūviui nedelsiant užsiregistruojama: V. Majauskienė, 22900 Thorncliffe, Southfield, Mich. 48075.

AUKOS DIRVAI

S. Skirmantas, Los Angeles 1.00
A. Petravičius, E. Lansing 3.00
K. Cicėnas, Chicago 4.00
K. Morkūnas, Meriden 3.00
E. Petraška, Omaha 1.00
A. Daunys, Syoset 4.00
J. Musteikis, Rochester 1.00
J. Bernot, Union 1.00
T. Tallat-Kelpša, Peterson, 1.00
J. Daunorienė, Chicago 4.00
V. Izbickas, W. Roxbury 2.00
A. Patamsis, Deer Park 4.00
E. Vaitkus, Stratford 2.00
J. Žėglys, Frankfurt 2.00
S. Barvydas, Detroit 2.00
V. Yucius, Pittsburgh 4.00
Dr. F. Jaras, Highland 9.00
X.Y., Chicago 1.00
P. Bany, Baltimore 1.00
J. Tamošiūnas, Detroit 10.00
J. Keršis, Peninsula 20.00

ONAI KARPIENEI

mirus, KAZI S. KARPIŲ ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Stella ir Vytautas Abraičiai

A. A.

ONAI KARPIENEI

mirus, mielam bičiuliui K. S. KARPIUI ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Brigita ir Algirdas Nasvyčiai

ONAI KARPIENEI

mirus, KAZIUI S. KARPIUI, mūsų mielam bičiuliui ir artimiesiems gilią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Dr. Stasys ir Bronė Tamošaičiai ir šeima

Lietuvių Fondo Vajaus Komiteto Clevelande pirmininkui, mielam ponui

K. S. KARPIUI,

mirus jo brangiai žmonai, reiškiamo gilią užuojautą

Dr. A. Razma —
Lietuvių Fondo organizatorių vardu

Mielam bičiuliui

KAZIUI S. KARPIUI,

jo mylimai žmonai ONAI mirus, reiškiau gilią užuojautą ir kartu liūdžiu

Marija Sims

Los Angeles moterų dainos vienetas "Sutartinė" po sėkmingo pasirodymo Lietuvos Vyčių suvažiavimo bankete. Nuotraukoje iš kairės: Brinkienė, Radvenienė, Deveikienė, Bajalienė, Skirienė, Mironienė ir vadovė muz. Metrikienė.

LIETUVOS VYČIAI ANGELŲ MIESTE

(Atkelta iš 1 psl.)

Čių organizacija turi keturius pagrindinius tikslus: 1. auklėti savo narius gerais ir visuomeniškai aktyviais Amerikos piliečiais, 2. išpažinti katalikišką filosofiją, rūpestingai vykdyti religinę praktiką ir moralinį elgesį, 3. kelti savo narių bendrąjį apšvietimo ir kultūros lygį, 4. puoselėti prisirišimą prie tėvų šalies Lietuvos, branginti lietuvių kalbą ir papročius.

Kaip matome, tik vienas iš pagrindinių uždavinių tėra išskirtinai lietuviško tautinio pobūdžio ir, kas liečia lietuvių kalbos puoselėjimą, jau gerokai apiblésęs, atsižvelgiant į dažną pamėgimą suvažiavimo pobūtuose, bei bendrojoje vyčių spaudoje naudoti anglų kalbą. Organizacija aktyviai globojama lietuvių kunigų ir, kaip suprantama, itin akcentuoja savo religinį pobūdį. Tačiau lietuviška tautinė dvasia tebėra ryški jos nariuose, ypač vyresniuose kurių veikla lietuviškam labui Amerikos visuomenėje gyva ir naudinga. Tie šiandien nebe itin gausūs kunigai, kaip John C. Jutt, Edward Abramaitis ir kiti, yra čia gimę ir augę lietuviai patriotai, kokiais vyčių organizacija buvo turtinga praetyje, šiandien jie išretėję...

Gaila, dalis jų yra jau netekę ne tik savo lietuviškų vardų, bet ir pavardžių, — taigi, pirmiausia savyje atsiskę puoselėti lietuvių kalbą ir paprotį lietuviškai vadin-tis. Naujųjų ateivių katalikų,

ypač pavasarininkų ir ateitininkų gausėnis įsijungimas į vyčių tarpą, be abejo, kuriam laikui atstatytų pusiausvyrą.

Šeštadienį po šokių, vidurnaktiui jau persirūtus į sekmadienį, vienas baritonaiškai kalbantis delegatas iš New Jersey, atsisveikindamas su ponu Bičkienė ir mums kitais, skundėsi, jog dar visiškai neturėjęs progos susipažinti su Los Angeles miestu. Jau trys dienos ir naktys, kai jis vis posėdžiaus ir dar nebuvęs išėjęs iš viešbučio.

Sol. Prudencija Bičkienė

Tikrai, vyčių seimas, kaip ir dera riteriams, buvo gausiai pramogingas ir nešykštėjo delegatams bei svečiams šokių ir dainų švenčių. Meninių pramogų viršūnę sudarė penktadienio vakaro

koncertas, kuriam nuo Čikagos buvo išsikviesta solistė Prudencija Bičkienė ir mūsų vietinis B. Budriūno choras su savais solistais.

Prudencija Bičkienė, berods, jau trečią kartą aplankė angelyną, nors jūsy reporteris teturėjo progos išgirsti solistę tik antrą kartą ir dar negalėjo susidaryti pilno vaizdo apie šios nebe nuo vakar iškilusios Amerikos lietuvių dainininkės talentus.

Jos koncertas vyčiams buvo gausus, labai mišraus repertuaro, pirmąja dalimi plačiai tarptautinis ir įvairiakalbis. Galkiek per įvairius ir per skirtingų nuotakų, bejungiant klasikines operų arijas su amerikiečių operėčių romanais, — taigi, labai rimtas ir čia pat gana "lengvas". Labiausiai ventisėnis pramoginis pobūdis gal būtų labiau tikęs seimo atvangos bendrajai atmosferai. Antroje dalyje solistė mus pirmą kartą čia supažindino su B. Markaičio, SJ, Vilniaus Varpų kantatos trimis ištraukomis, kūriniams, kuriais nesenai žavėjosi Čikaga. Šios ištraukos, bent man, reikiamo įspūdžio nepadarė, ir kai apie tai sušnibždėjau čia pat sėdėjusiam J. Bačiūnui, tasai tuoj šoko ginti: — Taip nepasakytum, jei būtum girdėjęs tuos pačius daykus su orkestru...

Galbūt, šiaip jau solistė visas arijas ir dainas išdainavo skambiai, disciplinuotai, su ūpu ir profesiniu pasirošimu, rimtai, net kiek šaltokai. Su mažiau intymumo ir lyriškumo, koldus prisime-nu iš jos pernykščio koncerto Bendruomenės šventėje. Šios dvi savybės man atrodytų gražiausios jos balse ir interpretacijoje ir taip šiltai susiderinančios su jos vidurio aukštaitės radviliškietės prigimtimi.

Bačiūno mintis apie dainavimą su orkestru man įstrigo. Deja, tokia per brangi idėja visiškai neįgyvendinama lietuviškoje bendruomenėje.

Bet tai yra problema visiems. Ji jau svarstoma stambių muzikos kritikų, bent Kalifornijoje, Los Angeles Times puslapiuose

jau ne kartą buvo rašoma, kad visokių sričių solistams, ypač vokalistams ateina blogi laikai. Kadai rinkinius klausytojus žavėjusi rečitalio forma tolydžio siaurėja ir dingsta. Įžymūs instrumentalistai dar patraukia publiką, ypač pianistai, tačiau mažiau smuikininkai ar čelistai. Dainininkams blogiausia, net ir populiariems operų solistams, Aukščiausioji dainų rečitalio forma — "Lieder" — šioje šalyje beveik visai pranykstanti. Tikro prestižo tebeturi tik įvairių solistų pasirodymai su simfoniniais orkestrais.

Gal dėl to ir vyčių koncerte daugiausia įtamos zenito pajėgę pasiekti tik "dainuojantis orkestras" — Broniaus Budriūno šv. Kazimiero parapijos choras. Čia "mano protėvių žemėje" naujomis spalvomis sužibo Prudencijos Bičkienės sopranas. Čia taip pat įspūdingai suskambėjo sovietinės Lietuvos kompozitorių — A. Račiūno ir V. Klovos dainos, ypač iš Pilenų operos Udrio daina, kur solo partiją atliko vis dar žaliai jaunas mūsų kolonijos basso-baritonas R. Dabšys.

Programoje buvo pateiktos ir kelios ištraukos iš naujai rašomos B. Budriūno kantatos "Tėviškės namai", publikai keliant ovacijas kompozitoriui ir salėje esančiam teksto poetui B. Brazdžioniui. Tai atrodo bus stambus kūrinyms mūsų kantatų literatūroje — kupinas pulkų meoldijų, emocių ir įvairuojančių ritmų. Kantatą tinkamai sudainuoti galės tik geri, rūpestingai išmankštinti choral. Šiame koncerte Budriūno choras jau buvo bebaigęs priaugti savo uždavinį, ir klausytojai tai įvertino.

Sunku susilaikyti nepaminėjus vieno šešėlio per koncertą ir sekančią vakarą šoldi metu pristatant publikai dar dvi vietines dainininkes. Abiem atvejais publika buvo kone visa lietuviška, gal tik keli ar keliolika nė kiek nesuprato sanskritiškai. Bet programų vedėjos, gryniausios lietuvaitės, užsispyrusiai laikėsi šimtaprocentiško angliško liežuvio, visai neatsižvelgiant į "Lietuvos Riterių" organizacijos vieną iš pagrindinių tikslų — puoselėti lietuvių kalbą ir paprotį lietuviui kalbėti lietuviškai su kitu lietuviu. Gi solistės p. Prudencijos Bičkienės mums lietuviams nuolatinis ir atkaklus pavertimas į "Bikus" buvo stačiai pasibaisėtinas, tiesą sakant, baustinas pranešėjos ištrėmimu mažiausiai jei ne į Sibirą, tai nors į Alaską.

O itin šviesiu visų pramogų punktu mes kai kurie losangeliečiai, bent aš su rašytoju Juozu Tininiu, laikėme iš vidurio ir rytų Amerikos atvykusių vyčių delegatų aktyvumą ir puošnų jų vyresniųjų, ypač kai kurių damų išbrendimą fizinės apimties prasme. Praėjus laimingiems Renesanso laikams ir moterims šiandien nebeužtenka prisiminti Ticiano ar Rubenso šaunių paveikslų, mes turėjo retos progos pasigėrėti tai šen, tai ten išskirtinai vešliu lietuviškos kilmės kūnų renesansu. Palyginti su kai kuriais viešniomis, mūsų Ona Razutienė ir Florencija Korsak buvo tik grakščios, ilgos ir liaunos smilgos...

Bronys Raila

Jonas Kazanauskas, Mutual Federal Savings and Loan Assoc. prezidentas, savo artimųjų tarpe atšventė 75-tąjį gimtadienį. Nuotraukoje iš kairės: suaktyvininko žmona Antoinette, dukrė Joan su vyru Casimir G. Oksas, kuris Mutual Federal bendrovėje eina vykd. viceprezidento pareigas, suaktyvininkas Jonas J. Kazanauskas ir antkai Stephen ir Mary Oksas.

V. Noreikos nuotrauka